

Pragmatik sendikacılık akımında iklim krizi stratejileri: AFL-CIO Örneği¹

Ali İhsan Çelen² , Ufuk Özer³

² Ordu Üniversitesi, Ünye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Ordu, Türkiye

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Çanakkale, Türkiye.

ÖZET

İklim krizi temelde küresel sıcaklık anomalilerinin beklenenden hızlı artması ile tanımlanmaktadır. Bu gelişme gıda ve su kıtlığı, aşırı hava olayları, hastalıklar, göçler, çatışmalar vb. birçok tehdidi de beraberinde getirmektedir. 21. yy.'in ilk çeyreğinde çok yönlü ve karmaşık bir soruna dönüşen bu gelişmenin şüphesiz en önemli etkilerinin çalışma hayatı üzerinde görülmesi beklenmektedir. Bu gelişme sendikaları yeni stratejiler geliştirme noktasında zorlamaktadır. Bu kapsamda çalışma, iklim krizinin çalışma hayatına etkilerine karşı yürütülen/yürütülebilecek olan sendikal stratejilere farklı bir bakış açısı sunma amacı taşımaktadır. Çalışma AFL-CIO özelinde gerçekleştirilmiş ve *değerlendirici örnek olay yöntemi* kullanılmıştır. Sonuç olarak merkezden çepere geliştirilen pragmatik stratejiler; işçi, çalışan, ailesi ve toplum düzeyinde yine çalışan ve ailesi refahıdır. Pragmatik yaklaşımında AFL-CIO şu ilkelere odaklanmaktadır: Kapitalizmin devamlılığını koruma ve reforme etme, siyasi anlamda çoğunlukla çıkar amaçlı davranarak bağımsızlık ilkesini koruma, toplu pazarlığı temel argüman olarak görme, öncelikle üyelerine çalışanlara ve ailelerine odaklanma, kısa vadeli, esnek ve pratik politikalar üzerinde yoğunlaşma. Bu durumun ortaya çıkmasında iklim krizi ile birlikte şu faktörler etkili olmuştur: Küresel finansallaşmanın gücü, teknolojik dönüşümün kapsamı, derinliği ve hızı, adil geçişin belirsizliği ve taşıdığı riskler, demografik değişkenler, sosyal diyalogun gerekliliği vb. Bu yaklaşım küresel iklim pragmatizmi söylemi ile de örtüşmektedir ve iklim krizine karşı yürütülebilecek yeni sendikal stratejiler için de önemli argümanlar sunmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER

İklim krizi, sendikal stratejiler, pragmatik akım, AFL-CIO.

Climate crisis strategies in pragmatic trade union movement: AFL-CIO example

ABSTRACT

The climate crisis is basically defined by the faster than expected increase in global temperature anomalies. This development brings many threats such as food and water shortages, extreme weather events, diseases, migrations, conflicts, etc. This problem has become a multifaceted and complex problem in the first quarter of the 21st century. Undoubtedly, the most important effects of this development are expected to be seen on working life. This development forces unions to develop new strategies. In this context, the study aims to offer a different perspective on union strategies that are being implemented/can be implemented against the effects of the climate crisis on working life. The study was conducted specifically for the AFL-CIO and used the *evaluative case study method*. Pragmatic strategies which is developed from the center to periphery about worker, employees, their family and the society but again employees and their family welfare. In its pragmatic approach, the AFL-CIO focuses on the following principles: Preserving and reforming the continuity of capitalism, maintaining the principle of independence by acting mostly for political gain, seeing collective bargaining as the main argument, focusing primarily on its members, employees and their families, focusing on short-term, flexible and practical policies. The following factors have been effective in the emergence of this situation with climate

¹Bu çalışma 30.05-01.06.2024 tarihleri arasında Ordu Üniversitesi Ünye İİBF ev sahipliğinde düzenlenen 23. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresinde "Pragmatik Sendikacılık Akımında İklim Krizi Stratejileri: AFL-CIO Örneği" başlıklı yüz yüze sunulan sözlü bildiriden türetilmiştir.

crisis: The power of global financialization, the scope, depth and speed of technological transformation, the uncertainty and risks of a just transition, demographic variables, the necessity of social dialogue etc. This approach also overlaps with the discourse of global climate pragmatism and provides important arguments for new union strategies that can be implemented against the climate crisis.

KEYWORDS

Climate crisis, union strategies, pragmatic movement, AFL-CIO.

Giriş

Tarihsel gelişim sürecinde sendikalar ekonomik, sosyal ve siyasi fonksiyonlarıyla sosyal adaletin sağlanmasında önemli roller üstlenmişlerdir. Sendikaların bu rolü 21. yy.'ın ilk çeyreğinde yaşanan ekonomik krizler, teknolojik gelişmeler, salgın hastalıklar, ulusal ve uluslararası hak ihlalleri ve iklim krizi söylemleriyle birlikte daha da belirgin hale gelmiştir. Sendikacılık için bir anlamda var olma savaşına dönüşen bu evrenin en belirgin faktörlerinden birini şüphesiz iklim krizi oluşturmaktadır. Literatürde iklim krizi kavramıyla anılan bu değişim ve/veya dönüşüm dalgası dar anlamda çalışma hayatını, geniş anlamda toplumsal hayatı tehdit eden bileşenleri bünyesinde barındırmaktadır. Gelişmiş ülkeler bu süreci çoğunlukla yeni teknolojik gelişmeler ile birlikte ele alırken gelişmekte olan ülkeler iklim krizinin etkilerini ikinci plana itmekte, az gelişmiş ülkeler ise temel ihtiyaçlara odaklandıklarından hiç gündeme getir(e)memektedirler.

İklim krizinin; işin değişimi/dönüşümü, iş sağlığı ve güvenliği ile üretkenlik ve verimlilik üzerindeki etkileri kaçınılmaz görünmektedir. Bu durum yeni sendikal stratejilerin ne yönde ve nasıl yürütüleceği konusunu ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda küresel iklim krizi politikalarının gerek ulusal gerek uluslararası müzakereler ve oluşan anlaşmazlıklar nedeniyle yavaş ilerlemesi, uygulanan iklim politikalarının getirdiği maliyet, aşırı ve uzun vadeli vaatlerde bulunmanın oluşturduğu çıkmaz ve diğer politikaların denenmesi için yeterli zamanın olmaması vb. şartlar, pragmatik politikaları sendikalar açısından daha cazip kılmaktadır. Diğer bir ifade ile iklim krizi ile mücadele politikaları; pratik, esnek, bağımsız, kısa vadeli ve dar kapsamlı olmalıdır. İklim pragmatizmi çerçevesinde ele alınan bu yaklaşım; gerçekçi ve kısa vadeli faydaları, birbirinden bağımsız stratejileri, iklim çabalarının teşvik edilmesini, teknolojik apartheidin kırılmasını ve refahın yeniden dağılımının sağlanmasını esas almaktadır. Bu yaklaşım gerek ulusal gerek uluslararası siyasi müzakereler ve anlaşmazlıklar nedeniyle iklim politikalarının çıkmaza girdiği bu süreçte önemli bir çözüm pratiği sunmaktadır.

Bu kapsamda çalışma hayatında pragmatik geleneğin önemli bir temsilcisi olan Amerikan İşçi Federasyonu-Endüstriyel Örgütler Kongresi (AFL-CIO) iklim krizi stratejilerini temelde, fosil yakıt endüstrilerinde istihdam edilen çalışanların durumu ile yenilenebilir enerji sektörlerinde yer alan ya da alacak olan çalışanların durumu arasında şekillendirmektedir. Ayrıca dönüşüm sürecini adil geçiş kavramı çerçevesinde ve pazarlık ekseninde ele almakta, hükümetin iklim politikalarını ulusal rekabet açısından desteklemekte ancak geçiş yükünün sadece çalışanlara kalması riskini de dile getirmektedir. Stratejilerin belirlenmesi ve yürütülmesi sürecinde; sendikacılıkta yaşanan gerilemeler, işleri kötüleştirme ve ortadan kaldırma riski taşıyan dijitalleşme, çoklu diyalog, grev dalgalanmalarından alınan güç ve dijitalleşmenin yarattığı refahtan pay alma kriterleri belirgin rol oynamaktadır. Buna göre çalışma, sendikacılıkta geliştirilecek olan yeni iklim krizi stratejilerini pragmatik ekseninde ele alarak farklı bir bakış açısı sunma amacı taşımaktadır. Ayrıca çalışma, iklim krizinde sendikacılık literatürünün oluşması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Yöntem

Yapılan çalışma, iklim krizine karşı yürütülen sendikal stratejilere farklı bir yaklaşım sunma amacı taşımaktadır. Bugüne kadar gerek ulusal gerek küresel düzeyde yaşanan dalgalanmaların taşıdığı belirsizlik ve risk; uzun vadeli, kapsamlı, toplumsal sorunlar eksenli ve katı politikalar yerine esnek, pratik, kısa vadeli ve dar kapsamlı pragmatik stratejileri cazip kılmaktadır. Bu nedenle çalışma, iklim pragmatizmi kavramı çerçevesinde ve günümüzde pragmatik geleneğin önemli bir temsilcisi olan AFL-CIO özelinde yürütülmüştür. Bu nedenle; karar verici ve politikacı

kurumların tutumlarını yargılama, değerlendirme ve betimleme yöntemi olan *değerlendirici örnek olay yöntemi* ideal yöntem olarak seçilmiştir.

İklim Krizi

Temel Düşünce Yaklaşımları

İnsanoğlu var olduğu ilk günden bugüne doğa ile ilişkisini farklı boyutlarda sürdürmektedir. Sanayi devrimine kadar olan dönemde çoğunlukla doğanın bir parçası gibi şekillenen bu ilişki, bahsedilen dönemden sonra yaşanan teknolojik gelişmeler ve benimsenen ekonomik politikaların da etkisiyle farklı bir boyuta taşınmıştır. Özellikle sanayi devrimi sonrası dönemde yaşanan gelişmelerin doğanın yapısını bozan özelliği ve bu durumun günümüzde insanlık için tehlike arz etmeye başlaması insan-doğa ilişkisinin daha fazla tartışılmasına yol açmıştır. Bu tartışmalar kapsamında *liberaller* göre doğa, insan ihtiyaçlarının karşılandığı bir kaynaktır. Doğa insan emeği ile dönüştürüldüğünde ve insani amaçlara göre yönlendirildiğinde anlam kazanır (Heywood, 2011, s. 276). Aynı şekilde özgürlüğün insan kişiliği için en yüksek değer olduğu varsayımına dayanan bu fikir akımına göre *doğa*, temel haklar kapsamında çoğunlukla bireysel çıkar doğrultusunda kullanılmaktadır (Barry, 1986, s. 2-3).

Öte yandan *muhafazakârlara* göre doğa genelde tehditkâr ve zalim bir portre çerçevesinde resmedilmektedir. İnsanlar muhteşem varoluş halkası içinde doğanın bir parçasıdır. İnsanın üstünlüğü ona koruyucu bir statü bahşeder. *Sosyalistler* liberaller gibi doğayı bir kaynak olarak görmektedirler. Ancak romantik veya pastoral bir çerçevede güzellik, ahenk ve zenginlik çerçevesinde överler ve insan ancak doğaya yakın olmakla mutlu olacaktır. Ayrıca Marksizm'e göre makineler çağında üretici güçler yüksek bir hızla gelişmiştir. Kapitalizm doğal kaynakların gelişimini hızlandırmak için bilim ve teknolojiyi kullanmıştır. Bunun bir sonucu olarak aşırı atık deşarji ekolojik çevreye ciddi kirlilik ve zarar vermiştir. Aynı şekilde küresel kapitalizmin yaygınlaşması ile birlikte insanlar ciddi hayatta kalma zorluklarıyla baş başa kalmışlardır. Bunun yanında kapitalist toplumda üretim ve tüketimin insana yabancılaşması ekolojik krizi büyütüştür. Bu kapsamda ekolojik Marksizm ideolojik devrimle yeni toplumsal sorunları çözmeye, ekolojik sosyalizmi gerçekleştirme ve emeğin yabancılaşmasını ortadan kaldırma ideali ile hareket etmektedir. Ütopik sosyalizmin ve canlanmanın birleşimi olarak hareket eden ekolojik Marksizm aynı zamanda ekolojik sosyalizmin de bir basamağını oluşturmaktadır (Li, 2021, s. 213; Foster, 2000, s. 9-10).

Buna karşılık *anarşistler* regüle edilmemiş ahenk ve büyümeyi vurgularken *faşistler* içgüdüsel güç ve ilkel hayat güçlerine vurgu yapan karanlık ve mistik bir doğa görüşünü benimsemektedirler. Çökmüş entelektüalizmi yok etmeye muktedirler. Doğa vahşi bir kavga ve döngüsel bir yeniden üretim tarafından karakterize edilir. *Feministlere* göre doğa, yaratıcı ve yumuşak huyludur. Erkekler doğayla uyum halinde değilken, doğurganlık ve eğitime yetenekleriyle kadınlar, doğaya daha yakındırlar. Kadınlar doğal güçleriyle genellikle doğayla daha uyumludurlar. *Ekolojistlere* göre doğa; insan ve insan olmayan hatta cansızları da kapsayan bir bütündür. Her şey birbirine bağlıdır. Doğa, bilgelik ve doğru yaşam kaynağıdır. Mutluluk doğaya hükmetmekten değil ona yakın olmaktan ve ona saygı duymaktan geçer. Aynı şekilde *sığ ekolojizmde* doğayı ne kadar korur ve seversek insan hayatı o kadar sürdürülebilir hale gelecektir. Bu yaklaşım özellikle nüfus artışını denetleme, yenilenemeyen kaynakları kısıtlama, kirliliği azaltmayı önerirken *derin ekolojizmde* insan, diğer türlerden hatta doğadan üstün değildir. İnsan hayatının amacı doğadan destek almak değil doğayı desteklemektir. Bu fikir *sığ ekolojizme* göre daha radikal bir özellik taşımaktadır. Son olarak *dini fundamentalistlere* göre doğa, ilahi yaratılışın bir ifadesidir. Doğa yaratıcının bahşettiğidir. Bu yaklaşım doğaya karşı saygı görevi olarak ima etmektedir. Aynı zamanda doğa, insan ihtiyaçlarını tatmin etmek için de özel olarak yaratılmıştır (Heywood, 2011, s. 276).

Günümüzde insan-doğa ilişkisinin çoğunlukla *neo-liberal politikalar* çerçevesinde şekillendiğini söylemek mümkündür. Nitekim neo-liberal politikalar, serbest ticaret ve ekonomik

küreselleşmenin temelini oluşturmaktadır. Bu kapsamda; serbest ticaret politikası imalat sanayinin yaygınlaşmasına dolayısıyla kirliliğin artmasına neden olmaktadır. Çevrecilerin sanayi kirliliğini sınırlamak için harcadığı çabaların serbest ticaretin önünde engel teşkil ettiği görüşü hâkimdir. Bu kapsamda kirliliği önleyecek politikaların kısa sürede tasfiye edilmesi sorunu sıklıkla görülmektedir. Sürdürülen ekonomik politikalar ve çevreciler arasındaki gerilim insan-doğa ilişkisinin boyutlarını belirlemektedir. Her iki tarafı ortak bir paydada birleştiren yaklaşım ise bir alternatif küreselleşme modeli olarak tartışılan *ekolojik modernleşme teorisi*dir. Bu model; neo liberallerin savunduğu ekonomik ve teknolojik gelişmeler ile çevrecilerin savunduğu olumsuz etkilerin azaltılmasının birlikte işlediği bir model (örneğin kokusuz boya, daha az tahrip gücüne sahip tarım ilaçları vb.) olma özelliği taşımaktadır (Ritzer, 2011, s. 353).

Öte yandan Z. Bauman'a göre iklim krizi olumsuz küreselleşmenin bir uzantısıdır (Aktaran Ritzer, 2011, s. 352). Olumsuz çevresel akıntılar, olumsuz küreselleşmenin belli ölçüde en olumsuz nitelikleri arasında yer almaktadır. Bu durum küreselleşme ve çevre arasındaki ilişkiden kaynaklanır. Örneğin atmosfer, güneş ve okyanus küresel ortak kullanım alanlarıdır. İklim krizinin temel özelliğini nitelik olarak küresel olması oluşturmaktadır. Dünyadaki hemen hemen herkes hem iklim krizinin ortaya çıkmasında hem de olumsuz sonuçlarından etkilenmesinde ortaktır. Ancak her ülke iklim krizinden aynı ölçüde sorumlu değildir. Her bölge ve herkes iklim krizinden aynı şekilde etkilenmemektedir. İklim krizinin yol açacağı felaketlerle mücadelede her ülke ve bölge aynı donanımına sahip değildir. Örneğin kuzey yarım küre ülkeleri güney yarım küre ülkelerine kıyasla daha fazla donanıma ve birikime sahiptirler. Benzer şekilde iklim krizinin esas kaynaklarından birisini *imalat sanayi* oluşturmaktadır. İmalat sanayinin büyümesi, küçülmesi veya yer değiştirmesi iklim krizi üzerinde önemli derecede etkili olmaktadır (Ritzer, 2011, s. 352-353; Hulme, 2009, s. 2-4).

Boyutları

Sıcaklıklarda ve hava düzenlerinde uzun süreli değişimleri ifade eden iklim krizi temelde, güneşin aktivitesindeki değişiklikler veya büyük volkanik patlamalar nedeniyle doğal yollarla meydana gelmektedir. Ancak 1800'lü yıllardan bugüne özellikle kömür, petrol ve gaz gibi fosil yakıtların kullanılması nedeniyle iklim değişikliğinin ana nedenini *insan faaliyetleri* oluşturmaktadır. Bu süreçte fosil yakıtların kullanılması, güneş ısısını hapseden ve sıcaklıkları yükselten *sera gazı emisyonlarına* neden olmuştur. İklim değişikliğine neden olan temel sera gazları arasında ise karbondioksit ve metan gazı yer almaktadır (T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015).

Bu kapsamda sanayi devriminden sonraki dönemde artma eğilimi gösteren küresel sıcaklık anomalileri küresel iklim krizinin en belirgin özelliklerinden birini oluşturmaktadır. 1940-50'li yıllarda 0 °C üzerine çıkan sıcaklık anomalileri, 1980'li yıllardan sonra hep 0 °C üzerinde seyretmiştir. 2000'li yıllar itibariyle rekor seviyede gerçekleşmeye başlayan sıcaklık anomalileri 0,5 °C üzerine çıkmış ve tarihte ilk defa 2020'li yıllar itibariyle 1 °C seviyesini aşmıştır. Bu gelişme özellikle fosil yakıt kullanım oranlarının artması ile açıklanmaktadır. Özellikle 1950'li yıllardan sonra belirgin bir artış gösteren karbon emisyonlarının atmosferde oluşturduğu negatif etki, buzulların erimesinin yanı sıra birçok felaketin de habercisi olmuştur. Nitekim 1950'li yıllarda 5 milyar ton civarında olan küresel karbon emisyonları 2020'li yıllar itibariyle yaklaşık 7 kat artarak 35 milyar ton seviyesini aşmıştır. Emisyonların büyük çoğunluğu elektrik ve ısı üretim kaynaklı (15 milyar ton) olup bunu taşımacılık (8 milyar ton), üretim ile inşaat (6 Milyar ton) ve diğer sektörler (en az 6 milyar ton) takip etmektedir. 2022 yılı itibariyle fosil yakıt kaynaklı küresel karbon emisyonlarında Çin (11,40 milyar ton ile) birinci sırada yer alırken bunu ABD (5,06 milyar ton), ABD dışı Kuzey Amerika (1,22 milyar ton), Çin ve Hindistan dışında Asya (7,55 milyar ton) ve Afrika (1,42 milyar ton) bölgeleri takip etmektedir. 1900'lü yıllardan itibaren ABD ilk sırada yer alırken ekonomik rekabet temelli sanayi politikaları Çin'i ilk sıraya taşımıştır. Özellikle son yıllarda ABD'de artan yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımlar fosil yakıt kaynaklı emisyonları bu bölge için azaltırken Çin'in ekonomik rekabet kaygısı ile daha fazla fosil yakıt kaynaklı sanayiye ve geleneksel sanayi teknolojilerine yatırım yapması Çin'i bu alanda rakipsiz kılmıştır. Aynı şekilde AB-27'de yıllık karbon emisyonu azalma (1991 yılında 3,80 milyar ton, 2005 yılında 3,73 milyar

ton, 2010 yılında 3,43 milyar ton, 2015 yılında 3,09 milyar ton, 2020 yılında 2,63 milyar ton, 2022 yılında 2,76 milyar ton) eğiliminde iken Türkiye’de artma (1990 yılında 2,56 milyar ton, 2000 yılında 3,38 milyar ton, 2005 yılında 3,42 milyar ton, 2010 yılında 4,07 milyar ton, 2015 yılında 4,52 milyar ton, 2020 yılında 4,89 milyar ton) eğilimdedir (National Centers for Environmental Information, 2024; United Nations, 2024a; Ritche, Rosado ve Samborska, 2024; Ritche ve Roser, 2024).

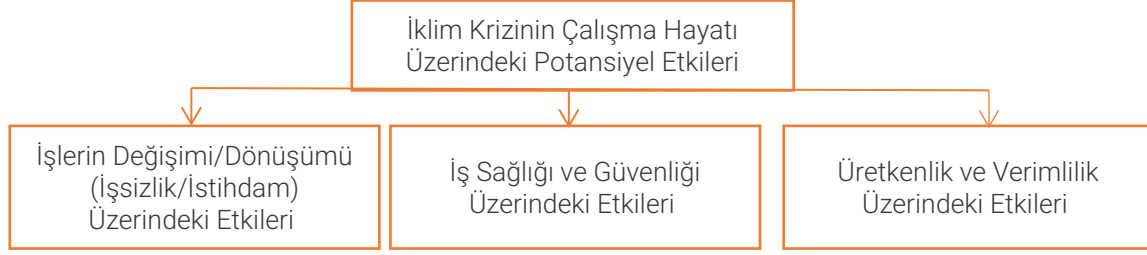
Buna göre günümüzde iklim krizi; enerji üretimi, imalat mallarının üretimi, ulaşım sektörünün gelişmesi, gıda üretimi, kentleşmenin artması ile daha fazla enerji gereksinimi, aşırı tüketim, ormansızlaşma vb. birçok nedenin yol açtığı sera gazı etkileri ile doğrudan bağlantılı açıklanmaktadır (World Economic Forum, 2024). Özellikle fosil yakıtların elektrik ve ısı enerjisi üretmek için kullanımı dolayısıyla yakılan enerji kaynaklarının karbondioksit ve azot gazı üretmesi en temel nedeni oluşturmaktadır. Aynı şekilde çoğunlukla çimento, demir çelik, elektronik, plastik, giysi vb. üretimi için fosil yakıtların yoğunlukla kullanılması ve bu süreçte kullanılan kimyasallar sera gazı emisyonlarını arttıran temel etmenlerdir. Öte yandan çiftlikler ve meralar oluşturmak için ormanların yok edilmesi ve artan orman yangınları dolayısıyla ormansızlaşmanın yol açtığı atmosferik tehdit benzer şekilde taşımacılığın artması ile çoğu araba, kamyon, gemi ve uçak kullanımının yaygınlaşmasının yol açtığı petrol ve türevlerinin kullanımının artması, gıda üretim süreci, paketlenmesi ve taşınması, kentleşme ve şehirleşmenin yol açtığı daha fazla enerji tüketimi ve her gün daha da farklılaşan ve artan bireysel tüketim kalıpları vb. faktörler iklim krizinin başlıca nedenleri arasındadır.

Sonuçları ve Çalışma Hayatına Potansiyel Etkileri

Fosil yakıt kullanımı küresel sera gazı emisyonlarının %75’inden fazlasını oluşturmaktadır. Bunun sonucunda ortaya çıkan sera gazı etkisinin dünyayı kaplaması sonucunda güneş ısısının daha fazla hapsolmesi küresel ısınmanın dolayısıyla iklim krizinin en temel nedenidir. Bu durum daha yüksek sıcaklıklar başta olmak üzere daha şiddetli fırtınalar, artan kuraklık, ısınan ve yükselen okyanus, tür kayıpları, gıda kıtlığı, daha fazla sağlık riski, yoksulluk, yerinden edilme vb. birçok felaketle etkisini göstermektedir. Nitekim bu durum küresel risk sıralamaları açısından değerlendirildiğinde önümüzdeki 10 yıl içerisinde iklim krizi kaynaklı küresel riskleri ilk dört sıraya yükseltecektir. Bu beklentilerin ilkinin aşırı hava olayları oluştururken, ikincisini dünya sisteminin kritik değişimi oluşturmaktadır. Üçüncüsünü biyo-çeşitlilik tür kaybı ile ekosistemlerin çökmesi oluştururken dördüncüsünü doğal kaynaklarda yaşanacak olan kıtlıklar oluşturmaktadır (World Economic Forum, 2024). Bu kapsamda iklim krizinin başlıca sonuçları şu şekilde özetlenebilir: Doğal yaşam alanlarının tahribatı, balıkların ve balinaların azalması, biyo-çeşitlilikte azalma, elverişli tarım alanlarında azalma, fosil yakıtların azalması ve erişiminin zorlaşması, tatlı su miktarında azalma, zehirli kimyasallar, yabancı türlerin artması, sera gazları ve küresel ısınma, nüfus artışına bağlı olarak tüketimin artması, tehlikeli atıkların küresel akıntısı, haşerelerin küresel yayılımı (Ritzer, 201, s. 355-367; The National Aeronautics and Space Administration, 2024; United Nations, 2024a; World Wild Fund, 2024; World Health Organization, 2023; United States Environmental Protection Agency, 2023a).

Öte Yandan iklim krizinin çalışma hayatı üzerindeki potansiyel etkilerini; işin dönüşümü üzerindeki etkileri, iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri ile üretkenlik ve verimlilik üzerindeki etkileri olmak üzere üç temel başlıkta özetlemek mümkündür. Buna göre ilk olarak fosil yakıt tabanlı sektörlerin dönüşümü, işlerin değişimi/dönüşümünü hızlandıracaktır. Örneğin imalat sanayinin dönüşümü var olan birçok mesleğin; ortadan kalkmasına, ortaya çıkmasına ve/veya değişmesine/dönüşmesine yol açacaktır. Bu kapsamda yenilenebilir enerji politikaları ve iklim politikalarının teknolojik değişim ile birlikte ele alınması daha fazla vasıf gerektiren meslekleri cazip kılacaktır (Görsel 1). Örneğin Almanya’nın 2030 stratejisinin döngüsel ekonomik dönüşüm merkezinde ileri teknoloji ile birlikte ele alınması; çelik, bakır, alüminyum, kimya, makine, tesis, inşaat, makine, tesis, inşaat, otomotiv, teknik, tıbbi cihaz, yeşil teknoloji (green tech), silah teknolojileri, havacılık, 3D baskı vb. endüstri alanlarında yeni istihdam alanları oluşturması

beklenmektedir. Bu gelişmenin aynı zamanda var olan işleri değiştirmesi/dönüştürmesi de beklenmektedir (Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action, 2019).

Görsel 1 İklim Krizinin İşler ve Çalışanlar Üzerindeki Potansiyel Etkileri

Kaynak: ILO, 2019'dan faydalınarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Aynı durum son yıllarda ABD'nin yenilenebilir enerji kaynaklarına yaptığı yatırımların etkisi ile de görülmektedir. Küresel karbon emisyonlarını negatif eğime çeken bu gelişme, yeni sektörel değişimleri de beraberinde getirmektedir. Ancak Çin ve Hindistan'da aynı eğilim görülmemektedir (bakınız iklim krizi ve boyutları başlığı). Geleneksel sanayi teknolojilerinde ısrarcı davranan bu iki ülke, bahsedilen yöndeki tercihlerini ekonomik rekabette avantaj olarak değerlendirmektedir. Geleneksel imalat sektöründeki işleri önemli hale getiren bu gelişme istihdam ilişkilerini de bu yöne çekecektir.

İklim krizi ile mücadele sürecinde hükümetlerin/işletmelerin politika tercihlerinin de belirgin rol oynaması beklenmektedir. Daha yeşil politikalara yatırım yapan hükümetler/işletmeler özellikle potansiyel müşteri kitlesi üzerinde oluşan çevreci algıyı üretilen ürün ve hizmetlere yansıtarak ekonomik rekabette avantaj elde etmeye çalışacaklardır. Ya da geleneksel teknolojilere yatırımı sürdürerek yeşil politikalara yönelen hükümet/şirketlerin uyum sürecinde kaybettikleri zamanı kendi lehlerine kullanmak isteyeceklerdir. Nitekim birinci tercihin çoğunlukla gelişmiş ekonomilerde (ABD, Almanya) görülmesi daha olası iken ikinci tercihin gelişmekte olan ülkelerde (Çin, Hindistan) görülmesi daha olası durmaktadır.

Öte yandan ikinci olarak iklim krizinin iş sağlığı ve güvenliği kapsamındaki etkilerinin fiziksel ve psikolojik etkiler temelinde görülmesi beklenmektedir. Fizyolojik anlamda örneğin daha fazla ısıya maruz kalan çalışanların daha fazla sağlık riskleriyle karşılaşma olasılığı artmaktadır. Aynı etkinin ısı stresine bağlı olarak yaşanabilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarını da tetiklemesi beklenmektedir (International Labour Organization, 2019). Bunun yanında bozulan hava kalitesi, bulaşıcı hastalıklar, sıcaklık çarpması vb. etkilerin daha sık görülmesi beklenmektedir. Yaşanan gelişmelerin üçüncü olarak üretkenlik ve verimlilik üzerinde beklenen etkileri de iklim krizinin başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Örneğin aşırı sıcaklarda çalışmanın tarım sektörü başta olmak üzere inşaat ve imalat sektöründeki üretkenlik ve verimliliğe olumsuz yansımaları öncelikli beklenen etkilerdendir. Bu kapsamda beklenen etkiler şu şekilde sınıflandırılabilir (World Economic Forum, 2023a; International Labour Organization, 2019; United States Environmental Protection Agency, 2023b; Deloitte, 2022; U.S. Bureau of Labour Statistics, 2023; Ndugga, Pillai ve Artiga, 2023; United Nations News, 2023; Dasgupta ve Piontek, 2021; Duke, 2023):

- İşlerin Dönüşümü (İşsizlik/İstihdam) Üzerindeki Potansiyel Etkileri
 - Yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımlar her geçen gün katlanarak artmaktadır. Nitekim 2022 yılında bu rakam küresel düzlemde 1,3 trilyon \$'a ulaşmıştır (International Renewable Energy Agency, 2023). Yenilenebilir enerji kaynaklarına artan yatırımlar birçok sektörün değişmesinin/dönüşmesinin önünü açmaktadır. Aynı şekilde fosil yakıt kullanıma yönelik politikaların da doğrudan/dolaylı etkileri beklenmektedir.
 - Deloitte, ABD'de 13 milyondan fazla işin aşırı iklim koşulları ve ekonomik geçiş etkilerine karşı savunmasız olduğunu tahmin etmektedir.
 - ILO'ya göre sel, kuraklık, kontrol edilemeyen yangınlar, kasırgalar vb. aşırı hava olayları iş varlıklarına, ulaşım yollarına, endüstriyel ve tarımsal altyapıya zarar vererek iş kayıplarına yol açacaktır.

- İklim değişikliğinin çalışma hayatı üzerindeki en önemli etkilerinden birini istihdam ilişkilerinin dönüşümü oluşturmaktadır. Bu kapsamda iklim değişikliği günümüzde orta düzeyli bir tehdit olarak görülürken gelecekte çok daha ciddi bir tehdit oluşturacağı tahmin edilmektedir. İstihdamın geçim kaynakları ve işler için ne derece tehdit oluşturacağını tahmin etmek oldukça zor olmasına karşın uyum çabalarının bu süreçte olumlu sonuçlar vereceği beklenmektedir. Nitekim sel felaketlerine karşı alınabilecek önlemler, yenilenebilir enerji kapasitesi, enerji verimliliği girişimleri vb. politikaların istihdama olumlu yansımaları beklenmektedir (Scott, 2014). Nitekim bu kapsamda yapılan bir araştırmaya göre kısa dönemde yenilenebilir enerji kullanımındaki her %1'lik artış, işsizlik oranını %1,06 azaltırken yenilenemeyen enerji kullanımındaki %1'lik artış, işsizlik oranını %1,31 azaltacaktır. Aynı şekilde uzun dönemde yenilenemeyen enerjideki %1'lik artışın işsizliği %1,64 azaltacağı yenilenebilir enerjinin ise işsizliği %2,03 azaltacağı öngörülmektedir (Memiş ve Sapançalı, 2024, s. 361). Yine bu kapsamda yapılan bir başka araştırmaya göre küresel olarak 20-40 derece arasındaki enlemlerde bulunan ülkelerde küresel ısınmayla birlikte işsizlik artmaktadır. 40 dereceden büyük enlemlerde ise negatif bir etki görülmektedir. Aynı şekilde küresel ısınmanın erkek işsizliği üzerinde önemli bir etkisi var iken kadın işsizliği üzerinde herhangi bir etkisi yoktur. Ek olarak düşük ve yüksek gelirli ülkelere kıyasla orta gelirli ülkelerde işsizlik üzerinde olumlu düzeyde önemli bir etkisi vardır (Liu ve Lin, 2023, s. 991).
- İş Sağlığı, Güvenliği ve Diğer Hastalık Sorunları Üzerindeki Potansiyel Etkileri
 - Özellikle açık havada çalışanlar, sıcak ve kapalı ortamlarda çalışanlar öncelikli etkilenecek gruplar arasındadır.
 - ABD Çalışma Bürosu (BLS) verilerine göre 2021 yılında ABD'de sıcaklık stresi nedeniyle 36 ölüm yaşanmıştır.
 - ABD'de faaliyet gösteren bir Sivil Toplum Kurulu olan KFF'ye (Kaiser Aile Vakfı) göre 65 milyondan fazla işçi, iklimle bağlantılı sağlık riskleriyle ilgili işlerde çalışmaktadır (Ndugga vd., 2023).
 - Sıcaklık çarpması ve sıcaklık bitkinliği aşırı sıcaklığa maruz kalan işçiler için bariz tehlikelerdendir. Bu durum hata yapma riskini artırdığından yaralanma ve ölüm olaylarının gerçekleşme ihtimali artmaktadır.
 - İklim krizi ile artan kirlilik, yangın ve kuraklıktan kaynaklanan toz, havayı kirleten maddelerin miktarını artırmakta dolayısıyla saman nezlesi ve astım gibi solunuma bağlı rahatsızlıkları arttıracaktır.
 - İtfaiyeciler ve sağlık çalışanları gibi ön planda olan çalışanların fiziksel ve psikolojik rahatsızlıklarıyla karşılaşma olasılığı yükselmektedir.
 - UV radyasyonuna maruz kalma cilt kanseri, katarakt, göz enfeksiyonu, bağışıklık sisteminin çökmesi vb. sorunlara yol açmaktadır (Eurofound, 2024).
 - Sıcaklıkların artması ile sivrisinekler, keneler ve hastalık taşıyan böceklerin sayısal artışı ve hızlı yer değiştirmeleri daha yaygın tehlikeli enfeksiyon anlamına gelmektedir.
 - Zehirli kimyasalların (özellikle tarım ilaçlarının) doğrudan çalışanlara dolaylı su ve havaya zarar vermesi önemli bir risk potansiyelini oluşturmaktadır.
 - Aşırı sıcaklıkların oluşturduğu hastalıkların, solunum yolu hastalıklarının, fiziksel ve ruhsal sağlık etkilerinin, böcek ve kene bağlantılı hastalıkların ve/veya enfeksiyonların, pestisitlerin neden olduğu hastalıkların daha fazla görülmesi beklenmektedir.
 - Suların kirlenmesine bağlı olarak patojenlerin; hepatik, lenfatik, nörolojik ve endokrinolojik hastalıklara zemin hazırlaması önemli bir sorun alanını oluşturmaktadır (Eurofound, 2024).
- Üretkenlik ve Verimlilik Üzerindeki Potansiyel Etkileri (ILO, 2019).
 - ILO'ya göre 2030 yılına kadar iklim krizinin neden olduğu sıcaklıklar nedeniyle toplam çalışma saatlerinin % 3,8 kadar düşmesi beklenmektedir. Bu 136 milyon tam zamanlı işe ve 2,4 milyar \$ ekonomik bir kayba eşdeğerdir.
 - Kötü hava kalitesi, hastalık taşıyan zararlılar, su baskınları ve kontrol edilemeyen yangınlar çalışanları etkileyecek ve iş kayıplarına yol açacaktır.
 - Aşırı sıcaklıkların yanında kötüleşen hava kalitesi, hastalık taşıyan böcekler ve haşereler, su baskınları, kontrol edilemeyen yangınlar iş yapma becerileri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olacaktır.

- o ILO kapsamında yapılan araştırmalara göre sıcaklıkların 24-26 °C zerine çıkması durumunda iş verimliliği yavaşlamaktadır. Aynı Şekilde 33-34 °C el emeği gerektiren işlerde üretkenlik seviyesini yarı yarıya düşürmektedir.
- o Iř verimliliğindeki azalmalardan en fazla Sahra Altı Afrika, Güney Asya ve Güneydoğu Asya'nın etkilenmesi beklenmektedir.

Mücadele Politikaları, Küresel Başarırsızlık Tartışmaları ve İklim Pragmatizmi

Tüm bu gelişmeler gerek ulusal gerek uluslararası alanda farklı düzeylerde sorunlara yol açtığından iklim krizi politikalarını gerekli kılmıştır. İklim krizi ile mücadele kapsamında ön plana çıkan politikaların başında 1997 tarihli *Kyoto Protokolü* gelmektedir. Protokol karbon salınımından kaynaklanan iklim değişikliği ile baş edebilmek için gösterilen küresel bir çabadır. 2012 yılı itibariyle karbon salınımlarını 1990 yılına kıyasla %3 azaltılmasını esas almıştır. Gelişmiş lkeler için üst limit belirleyen protokol, Çin ve Hindistan gibi gelişmekte olan ülkeler için herhangi bir üst limit belirlememiştir (United Nations, 1998). Bu durum ABD'nin protokolü imzalamamasının en temel gerekçesini oluşturmuştur. 2007 tarihli Hartwell Raporu, protokolün başarırsızlığa uğradığını göstermektedir (Prins vd., 2010, s. 35).

Bunun yanında iklim kriziyle mücadelede en önemli girişimlerden biri *Sürdürülebilir Kalkınma Planıdır*. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk kez 1987 yılında Birleşmiş Milletler Dünya evre ve Kalkınma Komisyonu'nun yayınladığı *ortak geleceğimiz* adlı raporda kullanılmıştır. Bu kapsamda sürdürülebilir kalkınma; geleceğin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan özellikle dünyada yoksul kesimlerin mevcut ihtiyaçlarını karşılayan ekonomik ve çevresel değişimleri içermektedir (United Nations, 2024b). Aynı Şekilde 2015 yılında imzalanan *Paris Anlaşması* bu yüzyıldaki küresel sıcaklık artışını, sanayi öncesi seviyelerde (2 °C altında) tutarak iklim değişikliği tehdidine karşı küresel tepkiyi güçlendirmek ve sıcaklık artışını 1,5 °C ile sınırlamak için imzalanmıştır (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2015). Bunun yanında bir başka küresel girişim *Taraflar Konferansı (COP) zirveleridir*. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği ereve Sözleşmesinin (UNFCCC) taraflar konferansı olma özelliği taşıyan COP, aksi karar verilmedikçe her yıl düzenlenmektedir. İlk COP zirvesi 1995 yılında Almanya'nın Berlin kentinde düzenlenmiştir. 28. COP zirvesi ise 2023 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'nin Dubai kentinde düzenlenmiştir. 29. COP zirvesinin ise 11-22 Kasım 2024 tarihleri arasında Azerbaycan'ın Bak kentinde düzenlenmesi planlanmıştır. Ana gündem maddelerini ise; COP28'de belirlenen gündemi genişletmek, 2050 yılına kadar net sıfır emisyonu ulaşmak ve fosil yakıtlardan uzaklaşmak oluşturmaktadır (United Nations Framework Convention on Climate Change, 2024).

Ayrıca iklim krizi ile mücadele kapsamında büyük Şirketlerin ekolojik akıma ayak uydurmaları ve bu yöndeki *yeşil aklanma* girişimleri (Ritzer, 2011, s. 371-372), *alternatif yakıtlar ve enerji kaynakları, hibrit teknolojiler* (Zhao vd., 2021), *tüketim modellerinin değiştirilmesinin* zorluğuna karşılık *yeni teknolojilerin* küresel ısınmaya karşı kullanılması (Scripps Institution of Oceanography, 2024), dayanıklı tohumlar, genetik mühendislik, kıyamet ambarı gibi *yeşil devrim* girişimleri (The Economist, 2016, Duggan, 2024), rzgr değirmeni, güneş paneli, ağaçlandırma, büyük endüstriyel makinelerin yenilenmesi, nükleer enerji santralleri vb. nlemler (World Wild Fund, 2023) ve *jeo-mühendislik teknolojilerinin* daha etkili kullanılması (Rokke, 2023) bu süreçte etkili bulunmaktadır.

Öte yandan küresel iklim politikalarının iklim krizi ile mücadele kapsamında ne derece etkili olduğu ya da etkili olacağı küresel sıcaklık anomalilerinin istenilen seviyede tutulamaması ekseninde tartışılması dikkate çekicidir. Nitekim küresel karbondioksit salınımlarından en fazla sorumlu tutulan (2021 yılı itibariyle %30,79) Çin'in iklim krizi politikalarının bu yönde belirleyici rol oynayacağı ancak *2060 karbon nötr* hedefine karşılık bu durumun kabul hedeften oldukça uzak olduğu iddiası ön plana çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile Çin'in küresel karbon emisyonunu kontrol etme isteği ve yeteneği iklim krizinin yönetilmesinde belirleyici rol oynayacaktır. *Yüce yeşil politik söylem* olarak da adlandırılan bu hedef ile gerçeklik arasında uçurumun olması ve bu durumdan en çok yetki alanlarındaki kirleticilere gözlerini yuman ve yukarıdan gelen politikaları görmezden gelen yerel hükümetler ve yetkililerin sorumlu tutulması temel neden olarak görülmektedir. Aynı

şekilde sadece hava kirliliğinden her yıl ortalama 1,5 milyondan fazla insanın ölmesi politikaların kendi içindeki başarısızlığı olarak görülmektedir. Bunun yanında kümülatif ve kişi başına düşen emisyonlar açısından ABD'nin en önemli aktörlerden biri olarak görülmesi (China-Europe, 2024; Ran, 2020, s. 62-63; Liu vd. 2023) yine bu sürecin ABD-Çin politikaları arasında şekilleneceği yönünde fikir vermektedir.

Bunun yanında COP-28'de dile getirilen başarılı girişimlere karşın; daha niceliksel hedeflerin oluşturulması gereği, 2022 aşırı hava olayları nedeniyle 56 milyondan fazla kişinin açlık çektiği, 2090 yılına gelindiğinde dünya nüfusunun yaklaşık üçte birinin sıcak hava olaylarına maruz kalacağı, karbon konsantrasyonlarının 2022 yılında ilk kez sanayi öncesi değerlerin %50'sinin üzerine çıktığı ve bunun 2023 yılında da devam ettiği, BM Genel Sekreteri A. Guterres'in ifadesiyle *iklim çöküşünün gerçek zamanlı yaşandığı ve etkilerinin halen yıkıcı olduğu* aynı şekilde BM İklim Değişikliği Yürütme Sekreteri S. Stiell'in ifadesiyle *iklim krizi politikalarının puan toplama veya düşük ortak payda siyasetinden çok en yüksek hırsla ihtiyaç duyduğu ve iyi niyetlerin önümüzdeki 10 yılda emisyonları yarıya indirmeyeceyi* ifadeleri (UNRIC, 2023) bu süreçteki endişe alanlarını göstermektedir. Ayrıca 2023 yılında gerçekleşen sıcaklık artış düzeyleri, Paris Anlaşması hedeflerinin uygulanabilir olmadığını göstermiştir. 2022 yılında bu durum BM Genel Sekreteri tarafından *"ayağımız halen gaz pedalında iklim cehennemine giden bir otoyoldayız"* ifadesiyle özetlenmiştir (USIP, 2024). Aynı şekilde iklim krizi stratejilerinin başarısızlığı gelecekte yaşanabilecek şiddetli çatışmaların ve siyasi istikrarsızlıkların temel gerekçesi olacaktır. Nitekim küresel risk endeksinde 10 yıllık süre zarfında iklim kaynaklı riskler ilk 4 sırada yer almaktadır. Bunlardan birincisini aşırı hava olayları oluştururken ikincisi dünya sisteminde yaşanacak olan kritik dönüşümler, üçüncüsü biyoçeşitlilik kaybı ve ekosistemde çökme, dördüncüsü doğal kaynaklarda yaşanacak olan kıtlıklardır (WEF, 2024). Tüm bu gelişmeler sınırlı başarılı iklim krizi stratejilerinin istenilen düzeyde sonuç vermediği ve bu krizin daha da derinleşeceği yönünde fikir vermektedir.

Buna göre 21. yy'ın ilk çeyreğinde iklim krizi tartışmaları, çok farklı paydaş ve görüş ile birlikte kolay çözümü olmayan çok katmanlı bir soruna dönüşmüştür. Bunun en önemli göstergelerinden birini küresel çapta alınan çığır açıcı önlemlerin önemli bir kısmının sonuçsuz kalması oluşturmaktadır. Bu durum, pratikliğe ve artan esnekliğe dayanan *iklim pragmatizmi* yaklaşımlarını gündeme getirmiştir (Hulme, 2023). Yaklaşımın çalışma şekli; kanıtlanmış yaklaşımları kullanmak, politika değişikliği yolu ile gerçekçi hedefler belirlemek ve herkes için adaleti sağlamak şeklindedir. Bu yönüyle *iklim pragmatizmi* Kyoto Protokolü'nün 15 yıllık bir süre boyunca sera gazı azaltımlarında başarısız olması sonucu oluşturulan Hartwell Raporu'na dayandırılmaktadır. İklim krizinin insan onuru bağlamında yeniden şekillendirilmesi çağrısı özelliği taşıyan Hartwell Raporu; herkesin enerjiye erişiminin sağlanması, dünya sisteminin temel işleyişine zarar vermeyecek şekilde kalkınmanın sağlanması ve toplumların iklim krizi kaynaklı risklere ve tehlikelere dayanabilecek yeterli donanımlara sahip olması olmak üzere 3 temel hedefe odaklanmıştır. İklim pragmatizmi iklim değişikliği politikalarının özellikle siyasi müzakereler ve anlaşmazlıklar nedeniyle yavaş ilerlemesi veya tamamen durması nedeniyle katılımcılar için kısa vadeli faydalar yaratmayı böylece politikaların ilerletilmesini hedeflemektedir. Küresel bir anlaşmanın kapsamına girmekten ziyade tamamen bağımsız çalışan *iklim pragmatizmi*, bir politikanın başarısız olması durumunda da diğer politikalarla devam ettirilebilmektedir (Prins vd., 2010). Aynı şekilde *iklim pragmatizmi*, 21. yy.'ın ilk çeyreğinde halen güvenilir enerjiye sahip olamayan pek çok insan açısından mevcut *teknolojik apartheidin* kırılması ve *refahın yeniden dağıtılması* bağlamında büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında *iklim pragmatizmi* uygulanan iklim politikalarının sonucunun beklenmesini, aşırı vaatlerde bulunmanın oluşturduğu çıkmazın aşılmasını ve diğer politikaların denenmesi için yeterli zamanın olmaması sorunlarını aşan en ideal strateji olarak görülmektedir (Thomas-Pickless, 2020). Diğer bir ifade ile iklim pragmatizmi politikaları; gerçekçi ve kısa vadeli faydaları, birbirinden bağımsız stratejileri, iklim çabalarının teşvik edilmesini, teknolojik apartheidin kırılmasını ve refahın yeniden dağılımının sağlanmasını esas almaktadır. Aynı şekilde iklim

pragmatizmi yaklaşımının temel gerekçelerini şu faktörler oluşturmaktadır (Ritzer, 2011, s. 378-379; Heywood, 2011, s. 287-293):

- Ekoloji fikrinin küresel bir ideolojiye dönüşmesi oldukça güçtür.
- Ekolojik politikalar özellikle gelişmekte olan ülkelerce gelişmiş ülkeleri yakalama fırsatını yok ettiği şeklinde yorumlanmakta dolayısıyla benimsenmemektedir.
- Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler iklim krizinde aynı sorumluluğa sahip değillerdir
- Ülkeler elde ettikleri zenginlikten ve refahtan vazgeçmek istememektedirler. Dolayısıyla büyüme fırsatı yaklaşımlarından birini benimseyerek iklim krizi politikalarına duyarız kalabilmektedirler.
- Ülkelerin rekabet güdüsü ve tüketicilerin yaklaşımları (tüketim kalıplarının artarak değişmesi) iklim krizini derinleştirmektedir.
- Ekolojik düşünce beraberinde ekonomik kalkınma politikalarını da içerdiğinden bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir.
- Sürdürülebilir veya sıfır büyüme politikalarının toplumlar için cazibesi belirsizdir. Bu politikaları kimin benimseyeceği önemli bir sorun alanını oluşturmaktadır.
- İklim krizinin sadece gelişmiş ve maddi bakımdan zengin ülkeler tarafından halledilebilir inancı yaygındır.
- Ekolojik yaklaşımların sadece zenginler ve gençlerle sınırlı kalma ihtimali yüksektir.
- Ekolojik yaklaşımların getireceği değişimlerin ölçeğinin hangi boyutta olacağı ve neleri etkileyeceği belirsizdir.
- Ekolojik düşünce; sosyalizm, faşizm, feminizm vb. siyasi yaklaşımlardan daha radikal bir yaklaşımı ifade etmektedir.
- Güç ilişkileri dönüşümünün (işçi-işveren-devlet) Sivil Toplum Kuruluşlarını (STK) daha etkin kılacağı yeni sistemleri gündeme getirme potansiyeli vardır.
- Ekolojik teoriler, (sanayi toplumu özelliklerinde olduğu gibi) geleneksel değer ve hassasiyetlerden çok daha farklı konuları içermektedir.
- Ekolojik teorilerin başarılı olabilmesi için etkilemek istediği kültüre tamamen yabancı bir felsefeye dayanması gerekmektedir.

Sonuç olarak iklim krizi stratejilerinin; küresel başarısızlığı, küresel bir ideoloji olarak benimsenmesinin güçlüğü, uzun dönemli çözümleri içermesi, araştırma süreçlerinde bile inanılmaz maliyetli olması, küresel ekonomik rekabeti olumsuz etkilemesi, yan etkilerinin (örneğin alternatif enerji girişimlerinin tarım sektörüne verdiği zarar gibi) tam olarak bilinmemesi, (küresel işbirliği gibi) çok paydaşlı politikaları içermesi, Neo-liberaller-çevreciler arasındaki gerilime göre şekillenmesi, yeni teknolojiler ile uyumsuzluğu, gelişmişlik seviyelerine göre ülkelere farklı yansımaları (demografik, teknolojik ve donanım orantısızlığı), iklim mülteciliği başta olmak üzere çok sayıda toplumsal soruna çözüm sunmada yetersiz kalması vb. özellikleri *pragmatik yaklaşımları* cazip kılmaktadır.

İdeal İklim Krizi Stratejileri: AFL-CIO ve Pragmatik Sendikacılık

Amerikan Sendikacılığı ve AFL-CIO

Tarihi gelişim süreci içerisinde Avrupa sendikaları genellikle sadece kendi üyeleriyle ilgili değil bütün işçiler adına toplumun bütün sorunlarıyla ilgili daha geniş amaçlara dönük sosyal hedeflere odaklanırken Amerikan sendikaları sadece kendi üyelerinin çıkarlarını korumaya ve yeni çıkarlar elde etmeye yönelik çabalara ağırlık vermişlerdir (Ekin, 1994, s. 75-76). İlk 1792 yılında Filadelfiyalı ayakkabıcılar tarafından kurulan sendikaları, New York ve Bostonlu marangoz ve matbaacının kurduğu sendikalar takip etmiştir. Bu dönemde işverenlerin anti-sendikal tavırları ve sendikalı olmama koşulu getiren *Yellow Dog Anlaşmaları* sendikaların zayıf kalmasına yol açmıştır (Mahiroğulları, 2013, s. 93-94). 19. yy'ın sonlarına doğru ortaya çıkan *idealist görüş* ve *gerçekçi görüş* sonraki dönemde sendikaların gelişmesi açısından etkili olmuştur. Uzun vadeli toplumsal amaçlardan çok kısa vadeli ekonomik çıkarları ön plana çıkaran bu yaklaşım AFL'nin kurulmasında belirleyici bir rol oynamıştır. AFL'nin 1886 yılında düzenlenen ilk kongresinde başkanlığa seçilen S. Gompers pragmatist konumun kazanılmasında belirleyici rol oynamış ve üyelerine yönelik faydacılığı *toplu pazarlık* ile sağlayabileceğini savunmuştur (Mahiroğulları, 2013, s. 93-94). Ancak 20 yy'ın ilk çeyreğinde Amerikan sendikacılığı, Batı Avrupa sendika

hareketinin gerisinde kalmış kitle sendikacılık hareketinin başlaması ise 1930'lu yıllardan sonra gerçekleşmiştir. Özellikle büyük buhran ile sendikacılık hareketi, kitle üretimi yapan endüstrilere hızlı bir şekilde yayılma göstermiştir. 1938 yılında AFL'den ayrılan bir grup tarafından CIO kurulmuştur. Sonrasında AFL ile CIO arasındaki sürtüşmeler, artan grevler ve *Wagner Yasasıyla* artan şikâyetler sonucunda hükümet; 1947 yılında kapalı işyeri şartını kaldıran, sendikalı işyeri şartını sınırlayan, grev yasaklarını artıran ve iş uyuşmazlıklarında kamu müdahalesini öngören *Taft-Hartley Yasasını* yürürlüğe koymuştur. İki tepe örgüt 1955 yılında CIO'nun AFL'ye katılmasıyla AFL-CIO adı altında birleşmiştir. Bu tarihten sonraki dönemde AFL-CIO'nun temel ideolojisini toplu pazarlık yapmak ve sosyal yasaların çıkmasından önce siyasi yönden *lobbying* yapmak dolayısıyla çalışanlar için bazı çıkarlar ve haklar sağlamak oluşturmaktadır. Bu durum Gompers tarafından "*daha çok, daha çok ve şimdi*" deyimiiyle özdeşleştirilmiştir (Ekin, 1994, s. 78-79).

AFL-CIO'nun temel dönüm noktalarını 1926 yılında yürürlüğe giren Demiryolu İş Yasası (RLA), 1935 yılında yürürlüğe giren Ulusal Çalışma İlişkileri Yasası (NLRA), 1947 yılında yürürlüğe giren Taft-Hartley Yasası, 1959 yılında Landrum-Griffin Yasaları ile değişiklikler ve 1978 yılında yürürlüğe giren Federal Hizmet, Çalışma- Yönetim İlişkileri Tüzüğü (FSLMRS) oluşturmaktadır. Bu kapsamda 1935 yılında NLRA'nın kabul edilmesinden önce sendika yoğunlukları genel olarak artmış ancak yıllık olarak dalgalanmıştır. 1900'e kadar ortalama %5, 1901-1930 döneminde ortalama %11 yükselmiştir. NLRA'nın yürürlüğe girmesinin ardından sendika yoğunluğu 1935'te %12,8 den 1945'te %34,2'ye istikrarlı bir şekilde artmıştır. Yıllık küçük dalgalanmalara rağmen sendika yoğunluğu 1943-1960 döneminde genel olarak %30'un üzerinde kalmıştır. 1960-1980 döneminde sendika yoğunluğu %30,4'ten %23,4'e düşmüştür. Küçük ve istikrarlı olan düşüşler yıllık ortalama %0,4 puan seviyesinde gerçekleşmiştir. 1980-2022 döneminde sendika yoğunlukları istikrarlı bir şekilde düşme eğilimini sürdürmüştür. 1980'de %22,2 olan bu oran 2022'de %9,4'e düşmüştür. Bu rakam RLA ve NLRA'nın Yürürlüğe girmesinden sonraki en düşük oranı ifade etmektedir. 1950'li yıllarda sendikal yoğunluğu %35'e kadar yükselmiştir. Üye sayısı ise 1979 yılında 21 milyon ile zirveyi görmüştür (Romero ve Whittaker, 2023, s. 1-3).

2000'li yılların başında 16 milyon seviyesinde olan üye sayısı 2004 yılında 15 milyon 470 bin gerilemiştir. 2005 yılında yaşanan kısmi bir artıştan sonra 2006 yılında 15 milyon 36 bin olarak gerçekleşmiştir. Sonraki iki yıl önemli oranda artış yaşanmış ve 2008 yılında tekrar 16 milyon seviyesine ulaşmıştır. 2008 yılından sonra önemli oranda düşüşler yaşanmış ve 2012 yılında 14 milyon 370 bine kadar gerilemiştir. 2017 yılında kadar yaşanan dalgalanmalar ile 2017 yılında 14 milyon 820 bin olan üye sayısı, 2001 yılına kadar düşmüş ve 2021 yılında belki de son 50 yılın en düşük seviyesi olan 14 milyon 10 bin olarak gerçekleşmiştir. Sonraki iki yıl kısmen bir artışla 2023 yılında üye sayısı 14 milyon 420 bin düzeyinde gerçekleşmiştir. 2022 yılında sendika üyeliği şiddetli ve çoğu zaman yasa dışı kurumsal sendika karşıtı uygulamalarına rağmen 273 binden fazla artış göstermiştir (Statista, 2024). Buna göre 2022 yılı önemli bir dönüm noktası olarak görülmektedir. Özellikle Amazon ve Starbucks gibi kurumsal devlerin işyerlerinde kolektif eylemleri engelleme, sendikalı çalışanları yıldırma, korkutma ve çoğu zaman yasadışı işten çıkarma faaliyetlerine karşılık birçok işçinin sendikalar ile söz sahibi olmaya başlaması bu süreçte etkili görülmektedir. Özellikle genç işçiler ve Afro-Amerikan işçiler öncülüğünde yeniden canlanma işçi hareketlerinde belirgin olmuştur. Çalışanların; düşük ücretler, güvensiz çalışma koşulları ve işyerlerinde karşılaştıkları muameleler sebebiyle bıkmış durumda olmaları sendikaları son 50 yıllık süreçte daha da popüler hale getirmiştir. Önemli bir ivme yakaladıklarını belirten AFL-CIO başkanı Liz Shuler bu ivmenin önümüzdeki yıllarda daha da artacağını belirtmiştir. Ayrıca bu süreç yeni sendikacılık anlayışında önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir (AFL-CIO, 2023). Ayrıca sendikalı işçilerin ücretlerinin sendikasız işçilere kıyasla %11,2 daha yüksek olması, sendikalı çalışanların %96'sının işveren tarafından sağlanan sağlık sigortasına sahip olmasına karşın sendikasız çalışanların %69'unun sağlık sigortası olması, sendikaların daha fazla kişiyi alt gelir grubundan orta gelir grubuna dahil etmesi, sendikalı çalışanların işveren tarafından daha garantili bir emeklilik planına dahil edilme olasılığı, sendikaların daha istikrarlı ve üretken bir işgücü yaratılmasına yardımcı olması ve çalışanlara her

kademede söz hakkı sunması vb. etkenler önemli bir etki oluşturmuştur. Özellikle farklı ırklardan insanlar, kadınlar ve göçmenlerin yanı sıra işyerinde ayrımcılığa maruz kalan diğer gruplar için sendikalar yeniden güçlü bir silah olarak tanınır hale gelmiştir (AFL-CIO, 2024b).

Pragmatizm/pragmatik sendikacılık

Pragmatizm kelimesi yunanca iş, fiil veya eylem anlamına gelen *pragma* kelimesi ile yapmak anlamına gelen *prassein* fiilinden türetilmiştir. Pragmatizmin kurucularından biri olarak bilinen İngiliz filozof J. Bentham'a (1748-1832) göre insanlar, rasyonel bir biçimde kendi çıkarlarını izleyen ve faydaları en yüksek noktaya getirmeye çalışan canlılardır. Bu kapsamda Anglosakson geleneğinin bir ürünü olan pragmatizm; utilitarizm, faydacılık, yararcılık, klasik pragmatizm, utilitarist ahlak kavramlarıyla da anılmaktadır. Felsefe tarihinde faydacılık kavramını ilk kez kullanan Bentham bu kelimeyi, herhangi bir şeyde bulunan ve onun vasıtasıyla mutluluk, iyilik, haz, avantaj elde etmeye yarayan eğilim anlamında kullanmıştır. Ayrıca Bentham; F. Bacon, T. Hobbes, J. S. Mill gibi akılcı düşünceyi değil deneyci düşünceyi esas almıştır (Koca, 2022, s. 84). Aynı şekilde felsefi bir gelenek olarak pragmatizm; dili ve düşünceyi tanımlamak, temsil etmek veya yansıtmak yerine tahmin etme, problem çözme ve bu yöndeki eylemin araçlarını kullanma olarak da görülmektedir. 1870'li yıllarda ABD'de özellikle Charles Sanders Peirce (1839-1914) öncülüğünde geliştirilen bu akıma en önemli katkıları William James (1842-1910) ve John Dewey (1859-1952) sağlamıştır. Pragmatizme göre dünyayı bilmek, onun içindeki faillikten ayrılmaz bir süreci ifade etmektedir. Genel olarak zengin ve zıt yorumlara yol açan bu yaklaşıma göre tüm felsefi kavramlar test edilmelidir. Dolayısıyla bir iddia ancak ve ancak *yararlı* ise kabul edilmelidir. Eğer iddia toplumsal ilerlemeye doğrudan katkıda bulunmuyorsa pek bir değeri yoktur bu deneyim çoğunlukla doğayı temsil etmekten çok onunla etkileşime geçmek ile mümkündür. Pragmatizm fikri temelde 4 kuşak olarak incelenmektedir. *İlk kuşak pragmatistler* (1920'ler öncesi) araştırma, anlama ve gerçeğin doğasını teorik anlamda eleştirmeye odaklanmışlar, keskin gözlem ve bilimsel devrim konularına öncelik vermişlerdir. *İkinci kuşak pragmatistler* (1920'ler ve II. Dünya Savaşı); politika, eğitim ve toplumsal gelişmenin farklı boyutlarına yönelmişler ve sosyal hizmet mesleğini savunarak sosyal bilimlere büyük katkılar sağlamışlardır. *Üçüncü kuşak pragmatistler* (II. Dünya Savaşı-Küreselleşme); analitik felsefenin ağırlık kazandığı dönemde pragmatizmin etkisine bir anlamda meydan okumuşlardır. *Dördüncü kuşak pragmatistler* (küreselleşme); 1970 sonrası dönemde önemli bir canlanma yaşamışlar, saf dil ve düşüncenin dünyayı aynaladığını ileri sürerek *neo-pragmatizmin* doğmasına yol açmışlardır (Legg ve Hookway, 2021). Bu kapsamda özellikle ilk kuşak pragmatistlerin sosyal konulara odaklanması ve bu sürecin Amerikan sendikacılığının filizlenmeye başladığı döneme denk gelmesi pragmatik sendikacılık yaklaşımının şekillenmesi adına büyük önem taşımaktadır.

Tarihi gelişim sürecinde işçi sendikaları bu ve benzeri düşünce akımlarından etkilenmişler ve fonksiyonlarını benimsedikleri akımlar çerçevesinde şekillendirmişlerdir. Bu düşünce akımlarından öne çıkanlar arasında; *Marksist akım* ile *anarko-sendikalist akım*, *reformist akım*, *Hristiyan akım* ve *pragmatist akım* gelmektedir. Bu akımlardan *Marksist akım* ile *anarko-sendikalist akım*, temelde kapitalist sistemin ortadan kaldırılması ideali ile hareket etmektedir. Bu ideali *anarko akım* (Fransa, İspanya) genel grev ile gerçekleştirmeye çalışırken *Marksist akım* (Fransa, İtalya) siyasi eylem ve siyasi örgütlenme yoluna başvurarak gerçekleştirmeye çalışmaktadır. İlimli bir yaklaşımla ve reformlar yoluyla kapitalist sistemin aksaklıklarının giderilebileceğini savunan *reformist akım* (İngiltere) ise işçilerin ekonomik çıkarlarının savunulmasında *toplularlık*, daha geniş amaçlarda ise *siyasi örgütlenmeleri* savunmaktadır. Katolik ve Protestan işçileri bir arada temsil etme amacıyla hareket eden *Hristiyan akım* ise (Avusturya, Belçika, Hollanda, Rusya, İtalya, İsveç, II. Dünya Savaşı sonrasında Belçika, Fransa, Lüksemburg, Hollanda, İsviçre ve Kanada) emek ve sermaye arasındaki uyumlu işbirliğini savunmuş ve sınıf mücadelelerini reddetmiştir. Ayrıca Hristiyan sendikacılık akımı komünizm akımının Avrupa Kitasında yayılmasına karşı daha çok inanç ekseninde faaliyet gösterme amaçlı geliştirilmiştir. Öte yandan ABD'ye özgü şartlar ve S. Gompers öncülüğünde (Işıklı, 2005, s. 250-251) ortaya çıkan *pragmatik akım* toplu pazarlık yoluyla üyelerinin çıkarlarını savunmaya

odaklanmakta, sadece kendi üyelerinin hak ve çıkarlarını en iyi şekilde koruma ve geliştirmeyi benimsemekte aynı zamanda geniş kapsamlı toplumsal amaçlar yerine üyelerinin çalışma ve yaşam koşullarının iyileşmesine ağırlık vermektedir (Tokol, 2019, s.27-29). Mesleki ve siyasi fonksiyonlara öncelik veren *doktriner sendikacılık* anlayışına karşılık mesleki ve ekonomik fonksiyonlara öncelik veren *pragmatik sendikalar*, özellikle kendi üyelerinin hak ve çıkarlarını odaklanmaktadır (Kutal, 1968, s. 107). Bir anlamda *pragmatik sendikalar* doktriner sendikalara kıyasla çok daha dar kapsamlı taban tabana zıt politikalar benimsemektedirler.

AFL-CIO'da Pragmatik İklim Krizi Stratejileri

Avrupa sendikalarının belirli bir sınıf bünyesinde siyasi partiler, gençlik grupları, diğer sendikalar, kulüpler vb. yapılarla oluşan otomatik yapılanmasına karşılık Amerikan sendikalarının bu şartlarda doğmaması en temel farkı oluşturmaktadır. Ayrıca Amerikan sendikalarında sendikal üyelik daha az organik bir yapıda ortaya çıkmakta, işletme/işyeri düzeyinde ekonomik ve sosyal hedeflere yoğunlaşmakta ve Avrupa sendikalarına göre toplu pazarlık çok daha etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Aynı şekilde Amerikan sendikaları; toplu pazarlık, toplu sözleşme, ücretler ve iş koşulları konularına diğer konulara kıyasla daha fazla önem vermektedirler (Ekin, 1994, s. 79). Buna göre 21. yy.'ın ilk çeyreğinde AFL-CIO'nun sendikal faaliyetlerinin temel bileşenlerini; küreselleşme şartları, finansallaşmanın gücü, dış kaynak kullanımı nedeniyle oluşan parçalı çalışma, demografik değişim, teknolojik değişim ve elde edilen refahın tabana yayılması, inovasyon sürecini şekillendirme, teknolojinin yarattığı potansiyel iş kayıpları ve veri işleme ile algoritalarda yaşanan yenilikler oluşturmaktadır (AFL-CIO, 2024a; AFL-CIO, 2019 ve AFL-CIO, 2024c). Belirlenen bu başlıklar iklim krizi stratejilerini şekillendiren temel argümanlar olarak da algılanmalıdır. Çok sayıda, kapsamlı ve derin etkileri olan bu faktörler sendikal stratejilerin de temel belirleyicileri konumundadır.

Öte yandan iklim krizi ekseninde tartışılan yeni stratejiler özellikle teknolojik gelişmeler ile birlikte ele alınmaktadır. Diğer bir ifade ile iklim krizi stratejilerini şekillendiren en temel argüman teknolojik dönüşümdür. Ve bu dönüşümün negatif ve pozitif yönleri vardır. Negatif etki açısından örneğin, yeni teknolojiler ile *yükselen algoritmalar* yoluyla yönetim yaygınlaşmıştır. Yeni izleme ve gözetleme biçimleri çalışanlardan elde edilen verilerin kullanımı ve sömürülmesi konusunda ayrımcılığı ve sistematik eşitsizliği artırma potansiyeli taşımaktadır. Yapay zekâda yaşanan gelişmeler ile yöneticilerin; işe alım, işten çıkarma, terfi ettirme, işi organize etme ve değerlendirme, çalışma saatlerini planlama ve kontrol etme ve benzeri konularda elde ettikleri avantajlar işvereni, sorumluluktan kaçma ve sendikaları kontrol altına alma noktasında güçlendirmektedir. Ayrıca bu tür uygulamalar ayrımcılık, önyargı ve eşitsizliklere zemin hazırlamakta aynı zamanda *insan hakları* olgusunu da yıpratmaktadır.

Pozitif yönler açısından ileri teknolojik gelişmelerin çalışanları daha üretken hale getireceği dolayısıyla çalışma saatlerinin azalacağı yönündeki beklentiler, çalışanlar tarafından adil bir şekilde paylaşılıp paylaşılmayacağı tedirginliği ile beraber boş zaman kazancını arttıracaktır. Çalışanlara daha fazla zaman egemenliği sunan *çalışma saatlerinin düzenlenmesi*; çalışma saatlerinin daha fazla kişiye yayılmasını dolayısıyla işsizliğin azalması, stres düzeyinin azalması, boş zamanın artması dolayısıyla yaşam kalitesinin yükselmesi ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerin azalması konularında olumlu etkiler oluşturması beklenmektedir. Bunun yanında işverenlerin işyerlerinde sendikalaşmayı engellemeye yönelik daha acımasız kampanyalar yürütmesi önemli bir sorun alanı olarak görülmektedir. Sendika kurmanın uzun ve karmaşık süreçler içermesi, işverenlerin çoğu zaman aşırı nüfuz kullanmaları ve toplu pazarlık sürecine kimlerle oturacağını etkilemeye çalışmaları vb. sorunlar örgütlenme sürecine zarar veren başlıca sorunlar olarak görülmektedir. *Yenilenen iş hukukunun* bahsedilen sorunlara çözüm getirmesi beklenmektedir. Diğer bir ifade ile teknolojik ilerlemeler doğru yönetildiğinde *daha az zaman* harcanarak *çok daha yüksek yaşam standartlarına* ulaşmak mümkündür. Bu noktada en önemli soru elde edilen refahın adil bir şekilde dağıtılıp dağıtılmayacağı sorusudur. Korunan ve güçlendirilen *pazarlık gücü* anahtar bir kavram olarak görülmektedir. Genelde teknolojik gelişmelerin pazarlık gücünü azalttığı veya eşitsizlikleri artırdığı yönündeki genel kanının aksine

akıllı seçimlerle tam tersi etkilerin görüldüğü de (özellikle 1950- 1960'lı yıllar) bilinmektedir. Ancak bu durum yine *pazarlık gücü* ile doğru orantılı ilerlemektedir. Bu süreçte elde edilen gerçek *pazarlık gücü*, sadece teknolojik gelişmelerden elde edilen refahın dağılımında değil değişim/dönüşüm seyrinin de belirlemesinde etkili olacaktır (AFL-CIO, 2019). Bu süreçte pragmatik geleneğin korunması önemli bir etki alanını oluşturmaktadır. Nitekim AFL-CIO; her ne kadar sermayenin küresel kuraldışılığını kabul etmiş olsa da kapitalist sistemin tamamen ortadan kaldırılması yerine işçi lehine reforme edilmesini savunmaktadır. Aynı şekilde siyasi ilişkilerini çıkar doğrultusunda yürüten AFL-CIO, daha demokratik ve özgürlükçü gördüğü Biden hükümeti ile organik bağ kurmadan yakınlaşmaktadır. Bunun yanında her kademedeki toplu pazarlığı temel denge argümanı olarak kullanmakta ve ifade etmektedir. Ayrıca temel var olma vizyonuna binaen işçi ve ailesini önceliklendirmekte toplumsal sorunları ise ikinci plana itmektedir. Kapsamlı, uzun vadeli ve katı politikalar yerine kısa vadeli, esnek, pratik ve daha somut politikalara odaklanmaktadır.

Kapitalizmin Devamlılığını Koruma/Reforme Etme

Dünyaya *neoliberal politikaları* empoze eden WB (Dünya Bankası) ve IMF (Uluslararası Para Fonu) gibi kuruluşlar ve bu kuruluşların özelleştirme, kuralsızlaştırma, işgücü piyasalarının esnekliği, toplu pazarlığın ademi merkezilikliği, offshore yatırım ve ihracata dayalı büyüme uygulamaları, çalışma standartlarını koruyan hükümlerden yoksundur. Bir yanda küreselleşmiş sermaye ile diğer yanda ulusal sınırlara hapsolan emek hareketleri arasındaki dengesizlik pazarlık gücünde işçi aleyhine çarpıcı bir durum ortaya çıkarmıştır. Ayrıca *finans sektörünün* ekonomi ve toplum üzerindeki aşırı gücünü ve etkisini tanımlamak için kullanılan finansallaşmaya (Wall Street) karşı işçilerin pazarlık gücünün korunmasında insanların ve sendikaların agresif bir şekilde meydan okuması bu noktada büyük önem taşımaktadır. ABD'nin küreselleşme sürecine başarısız yaklaşımları eşitsizlikleri artırmış ve işçilerin pazarlık gücünü zayıflatmıştır. ABD'de 2022 yılı itibarıyla finans sektörünün ekonomideki payının iki katına çıkması ve üst düzey yöneticilerin sıradan bir çalışana kıyasla 287 kat daha fazla ücret kazanmaları bu durumu açıkça göstermektedir. Özellikle 2008 krizi sonrasında endişe verici büyüme gösteren finans sektörü, ABD ve küresel ekonomik istikrarı tehdit edecek boyutlara ulaşmış (2022 yılı New York Menkul Kıymetler Borsası toplam piyasa değeri 24,97 trilyon dolar) durumdadır. Bu kapsamda çalışanlar ve sendikalar açısından Wall Street'in reforme edilmesi hayati önem taşımaktadır. Wall Street'in oluşturduğu kuralsızlaştırma dalgası reel ekonomide aileyi ayakta tutan işler yaratan yatırımların önünde önemli bir engel olarak görülmektedir. Buna göre öncelikle; şirket kurullarında işçi temsilcilerinin bulunmasını talep etmek, şirketleri çalışanlara karşı sorumlu hale getirmek, icraiflas ve vergi kanunlarındaki boşlukların giderilmesi, bankacılık sektörünün yeniden düzenlenmesi vb. politikalar büyük önem taşımaktadır (Picardo, Anderson ve Schmitt, 2023).

Öte yandan temiz enerji ekonomisinin büyümesi sendikası faaliyet göstermek isteyen işverenlere önemli bir avantaj sağlamaktadır. Dolayısıyla her forumda temiz enerji teknolojileri toplu sözleşmeler kapsamında çıkarılmalı, üretilmeli, inşa edilmeli ve işletilmelidir. Sendikalı işçi potansiyelini koruyacak ve büyütecek şekilde emisyonları azaltan temiz enerji teknolojilerini geliştirmeye, göstermeye ve uygulamaya odaklanılmalıdır. Bu kapsamda örneğin pazara yeni nükleer teknolojiler getirilirken mevcut nükleer santralleri korumak, hidrojen üretimini ve kullanımını artırmak, emisyonları ve sızıntıları azaltırken doğalgaz ve kömür kullanımını sürdürmek ve sanayi-enerji sektörlerinde karbon yakalamayı ve depolamayı yaygınlaştırmak büyük önem taşımaktadır. Ayrıca güçlü ve yerli temiz enerji ürünleri sektörünün geliştirilmesi için önemli değişikliklere gidilmesi gerekmektedir (AFL-CIO, 2022).

Belirlenen stratejiler bir yandan iklim politikalarının gerekliliğini savunurken bir yandan tehlikeye giren işlerin nasıl dönüştürüleceği ile ilgilidir. Diğer bir ifadeyle "*dönüşüm nasıl olmalıdır ve dönüşümün kırılma noktaları nelerdir*" soruları ön plana çıkmaktadır. Stratejiler, geleneksel fosil yakıt ile çalışan sektörler ile yenilenebilir ya da temiz enerji sektörleri arasında şekillenecektir. İklim politikaları bir yandan desteklenmekte bir yandan taşıdığı potansiyel riskler endişeyle karşılanmaktadır. Özellikle sanayi sektörünün en büyük sera gazı yayan sektör olması

stratejilerin kömür politikaları ekseninde şekillenmesine yol açacaktır. Bu nedenle AFL-CIO; iklim değişikliğiyle ilgili karardır ancak çıkarılan yenilenebilir enerjiye geçiş politikaları *istihdam eksenli* ve *adil geçiş* olmalıdır. Dönüşüm sürecinde kimsenin geride kalmaması adına daha iyi, daha kapsayıcı ve daha adil bir gelecek için yatırım yapmak gerekmektedir. Aynı şekilde bu dönüşüm sürecinde ek sosyal güvence politikalarına ihtiyaç duyulacaktır. Bu nedenle var olan sermayenin gücü ideal bir zeminde işçi lehine reforme edilmelidir.

Siyasi Anlamda Bağımsızlık İlkesini Koruma

AFL-CIO'nun iklim krizi stratejilerinin şekillenmesinde hükümet yetkililerinin konuya yaklaşımları büyük rol oynamıştır. Nitekim 2016 yılında Donald Trump'ın seçilmesiyle ABD, Paris Anlaşması'ndan çekildiğini açıklamıştır. Başkan Trump; anlaşmanın getirdiği ağır kısıtlamalara atıfta bulunarak "ABD'yi cezalandıracak bir anlaşmayı vicdanen desteklemeyeceğini" belirtmiştir. Aynı yıl NASA ve Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi (NOAA), yüzey sıcaklığının modern kayıtlar ile tutulmaya başladığını belirtmiş ve 1880 yılından bu yana en yüksek sıcaklığın ölçüldüğünü ifade etmiştir. 2018 yılında BM Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneline binaen yayınlanan raporda; küresel ısınmanın 1,5 derece ile sınırlandırılması ve iklim değişikliğinin geri dönüşü olmayan sonuçlarının önlenmesi için hızlı ve geniş kapsamlı eylemlere ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır (Onion, Sullivan ve Mullen, 2017). Bu durum iş dünyası tarafından endişeyle karşılanmıştır. Nitekim aynı dönemde SpaceX ve Tesla Yönetim Kurulu Başkanı E. Musk Twitter'da yaptığı bir açıklamada; iklim değişikliğinin gerçek olduğunu ve Paris Anlaşması'ndan çekilmenin hem dünya hem de Amerika için yararlı olmayacağını belirtmiştir. Aynı şekilde Disney Yönetim Kurulu Başkanı B. Iger yine Twitter'da yaptığı bir açıklamada; gezegenin korunmasının ve ekonomik büyümenin ilerletilmesinin gelecek için kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamış ve Başkan Trump ile aynı fikirde olmadığını dolayısıyla danışmanlar kurulundan ayrıldığını belirtmiştir. Bunun yanında Apple Yönetim Kurulu Başkanı T. Cook ve Silikon Vadisi'nin önde gelen girişimcileri Beyaz Saray ile doğrudan iletişime geçerek iklim değişikliği konusunun ciddiyetini ilk elden başkana iletmışlerdir. Ayrıca E. Macron ve A. Merkel gibi liderlerin de arasında bulunduğu pek çok Avrupalı yönetici Trump'ı ikna etmeye çalışmışlar ve kararın yanlış olduğunu defalarca vurgulamışlardır (BBC News, 2017).

İş dünyası ve siyasi alanda hayal kırıklığı ve endişe ile karşılanan bu gelişme J. Biden döneminin en temel argümanı olarak kullanılmış ve ilk icraat olarak anlaşmaya geri dönülmesi ve beklentilerin karşılanması esas alınmıştır. Nitekim Biden imzaladığı ilk başkanlık kararnamesinde iklim anlaşmasına yeniden dönüşün yolunu açmıştır. O dönemde bilim insanlarının ve anlaşmaya taraf ülkelerin özellikle 2030 yılına kadar ısıyı hapseden gaz emisyonlarına karşı bir açıklama beklentilerine karşılık o dönem ABD İklim Özel Temsilcisi J. Kerry; iklim politikalarının tam zamanı olduğunu, küresel iklim çabalarının bir parçası olan Paris İklim Anlaşması'na resmen geri döndüklerini ve hiçbir ülkenin tek başına bu mücadeleyi kazanamayacağını vurgulayarak (Euronews, 2021) bir anlamda ABD'nin küresel mücadele sürecinde mutlaka olması gerektiğini belirtmiştir. Aynı şekilde dönemin Dışişleri Bakanı A. Blinken iklim değişikliği konularının asla bir eklenti olarak görülmediğini dolayısıyla iç ve dış politikada her zaman merkezde olacağını vurgulamıştır (Euronews, 2021). Tüm bu gelişmeler Trump hükümetine karşılık Biden hükümetinin iklim konularına daha hassas yaklaştığını göstermektedir. Nitekim 2021 yılında J. Biden anlaşmaya yeniden katılma kararnamesini imzalamış ve ABD, 19 Şubat 2021 yılında Paris anlaşmasına resmen katılmıştır.

Öte yandan AFL-CIO, başkan seçilen Biden'ı gönülden destekleyerek birlikte çalışmak için sabırsızlandıklarını belirtmiştir. Sendika yetkilileri daha demokratik olarak nitelendirdikleri yeni hükümet ile pandemi, ekonomik çöküş, kronik gelir eşitsizliği ve sistemsel ırkçılıkla mücadele konusunda daha etkin çalışabileceklerini vurgulamışlardır. Aynı şekilde 12,5 milyon üye ve 56 bağlı sendikanın çabalarının yankı bulduğunu da ifade ederek işçilerin ilk gündemi olan acil destek ve hizmetlerin aile ve topluluklara ulaştırılmasına dolayısıyla HEROES yasının acilen geçirilmesini ve bu süreçte başkanın hızlı hareket etmesini ve her zamankinden daha cesur davranmasını istemişlerdir (AFL-CIO, 2020). AFL-CIO'nun hükümet ile karşılıklı, bir anlamda

geçici çıkar ilişkisine dayalı bu yakınlaşmasının sonraki yıllarda da devam ettiğini söylemek mümkündür. Bir yanda önemli bir oy potansiyeline sahip sendika ile bir yanda Trump hükümetine kıyasla daha demokratik ve özgürlükçü bulunan Biden hükümeti yakın dönem ABD sendika-siyaset ilişkisini özetlemektedir.

14 Haziran 2022 tarihinde gerçekleşen Başkan Biden, 29. AFL-CIO 4 yıllık Anayasa Konvansiyonundaki açıklamalarında; başkan olarak orada bulunmasının en temel nedeninin sendika olduğunu belirtmiş ve bu desteğin (sendika desteğinin) hem kendisi için hem de ülkesi için ne kadar önemli olduğunu defalarca vurgulamıştır. Eski AFL-CIO (2009 yılından 2021 yılı ölümüne kadar) Genel Sekreteri R. Trumpka'yı anarak onun sadece efsanevi bir sendika lideri olmadığını aynı zamanda çok yakın arkadaşı olduğu konusuna da değinerek aslında tarihin *en sendika yanlısı başkanı* olduğunu vurgulamıştır. Ve başkan olduğu süre boyunca bu durumun bu şekilde devam edeceğinin sözünü vermiştir. Konuşmasının devamında; Amerika'yı Wall Street'in değil sendikaların var ettiğini, sendika üyelerinin, dünyanın en iyi eğitilmiş işçiler olduğunu belirtmiş ve sonrasında övgü dolu sözlerini sürdürmüştür. Ardından Amerika'daki yatırım bankacılarının hepsinin kötü adamlar olmadığını hatırlatmış ortadan (orta sınıftan) dışarıya (alt ve üst sınıfa) ve aşağıdan (alt sınıftan) yukarıya (üst sınıfa) doğru inşa edilen bir toplumun gerekliliğinden bahsetmiştir. Bu süreçte sendikaların kritik rol oynayacağını dolayısıyla birlikte *daha iyi bir Amerika* inşa etmeye devam edeceklerini vurgulamıştır (The White House, 2024). Aynı şekilde 10 Temmuz 2024'te başkan Biden'ın partiden çekilmesi yönündeki çağrılara karşılık önemli bir seçmen desteği kitlesi olarak gördüğü AFL-CIO ile bir araya gelmesi sendika-siyaset yakınlaşmasının devam ettiğinin en temel göstergelerinden birini oluşturmaktadır. Başkan Biden bu görüşmede; sendika liderlerine önceki seçim dönemindeki destekleri için teşekkür etmiş, yeniden seçilebilmek için var olan şüpheleri ortadan kaldıracak planlardan bahsetmiş ve yine AFL-CIO başkanı Liz Shuler'ı arkadaşı olarak gördüğünü belirtmiştir (AP News, 2024).

Bu kapsamda AFL-CIO siyasi konjonktürde özellikle çıkar ilişkisine dayalı hareket etmektedir. Pragmatik geleneğin bir uzantısı olarak herhangi bir parti kanadı ile organik bağ kurmadan hedeflediği konulara yönelik girişimleri bu süreci özetlemektedir. Aynı şekilde Biden hükümetinin sendikaları önemli bir oy potansiyeli olarak görmesi bu nedenle her zaman sendikalarla sıcak ilişkileri sürdürmeye çalışması AFL-CIO'nun hükümete değil de hükümetin AFL-CIO'ya yakınlaştığını göstermektedir. Bu durum AFL-CIO açısından iklim krizi politikalarında endişe verici konuların ele alınmasını ve gündeme taşınmasını olanaklı hale getirmekte ve tıpkı pandemi politikalarında olduğu gibi bu konularda da başkan, desteklenmekte ve cesaretlendirilmektedir.

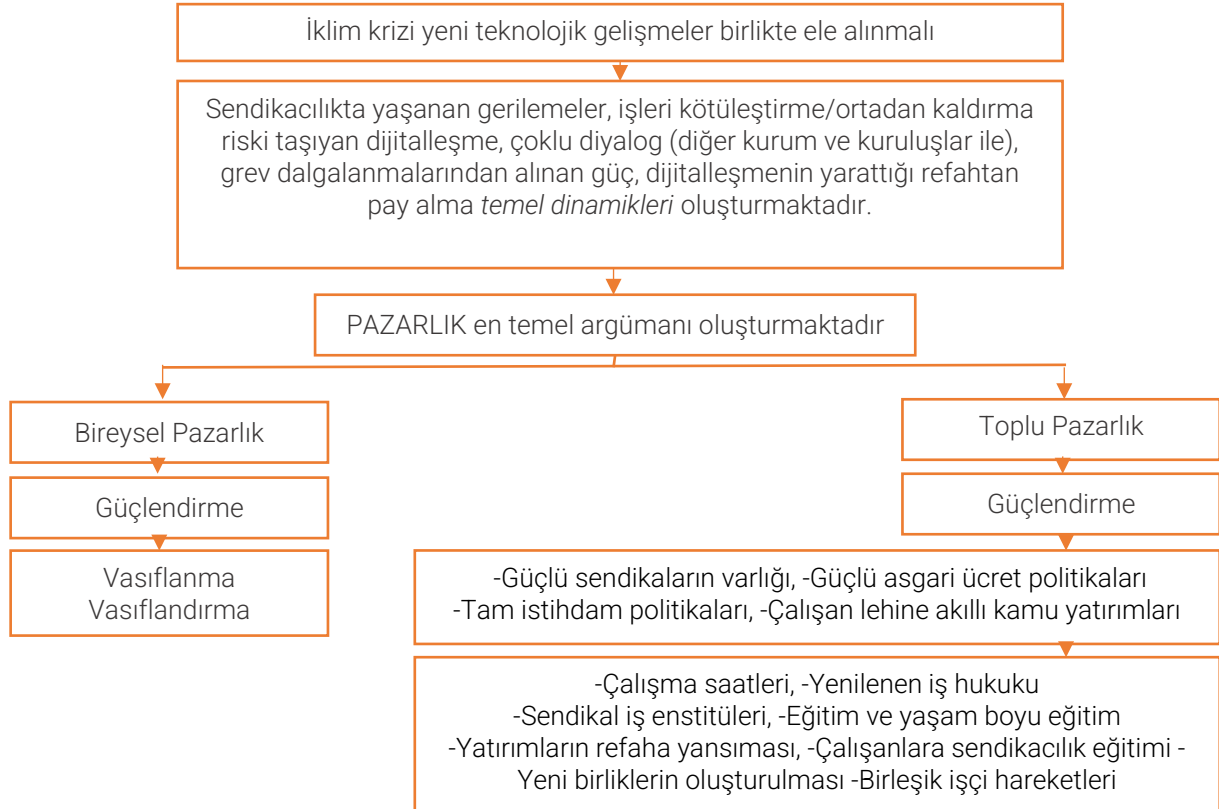
Toplu Pazarlığı Temel Argüman Olarak Görme

AFL-CIO iklim krizi ve yeni teknolojilerin yarattığı değişim/dönüşüm süreci stratejilerini ve gerekli olan adil geçiş argümanını toplu pazarlık temelinde ele almaktadır. Bu yaklaşım, iklim krizi stratejilerinde pragmatik geleneğin baskın bir şekilde devam ettiğini göstermektedir. Bu duruş son 30 yılda girilen en etkili ve en kapsamlı kolektif eylemleri tetiklemiştir. Ayrıca bu süreçte toplu pazarlıkların güçlü sendikalar, ücretler ve standartlar üzerindeki yukarı yönlü baskısı belirleyici rol oynamıştır. Buna göre (AFL-CIO, 2019; AFL-CIO, 2024c; AFL-CIO, 2022):

- Toplu pazarlıkların temsil edilemeyenler üzerinde oluşturduğu *yayıma etkisi* belirleyici olmaktadır. Bu durum işverenlerin sendikasızlaştırmayı teşvik etmek amacıyla ücretleri ve sosyal hakları genişletmesi şeklinde de görülebilmektedir.
- Toplu pazarlıkların faydaları ücretlerin ötesine geçmektedir. Toplu pazarlıklar ile sendikalar, sendikasız işyerlerine uzanan sosyal yardım planları ve adil istihdam politikaları üretmektedir.
- Tarihsel gelişim süreci içerisinde sendikalar; asgari ücret, iş sağlığı ve güvenliği, eşit istihdam fırsatı vb. bir dizi yasanın temel destekçisi konumunda olmuşlardır. Bu süreçte toplu pazarlığı önemli bir araç olarak kullanan sendikalar temel hakların evrilmesinde belirleyici ve şekillendirici bir rol oynamışlardır. Büyük eşitsizlik, teknolojik devrim, iklim değişikliği vb. gelişmeler toplu pazarlığın bu yöndeki rollerini her zamankinden daha da belirgin hale getirecektir.

- İşçilerin pazarlık gücünün artırılması işin geleceğine yönelik politikaların merkezindedir. Özellikle çalışma hayatında paylaşılacak olan şeyin refah mı yoksa eşitsizlik mi olacağını pazarlık gücü ile belirleyecektir.
- Bireysel ve kolektif düzeyde pazarlık gücünün artırılması otomasyon ile artırılan zenginliğin adil dağıtılmasında ya da iklim değişikliğinin getirdiği yükün adil paylaşımında önemli bir etkidir.

Bu kapsamda AFL-CIO iklim krizi stratejilerini yeni teknolojiler ile birlikte ele almaktadır. Stratejilerin belirlenmesi ve yürütülmesi sürecinde; sendikacılıkta yaşanan gerilemeler, işleri kötüleştirme ve ortadan kaldırma riski taşıyan dijitalleşme, çoklu diyalog, grev dalgalanmalarından alınan güç ve dijitalleşmenin yarattığı refahtan pay alma kriterleri belirgin rol oynamaktadır (Şekil 2).

Görsel 2 Pazarlık Ekseninde Pragmatik İklim Krizi Stratejilerinin Uygulanması

Kaynak: AFL-CIO, 2019; AFL-CIO, 2022'den faydalanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 2'ye göre AFL-CIO pazarlık ekseninde; bireysel pazarlık ve toplu pazarlık araçlarının önemini vurgulamaktadır. Bireysel pazarlıkta güç, bireyin bizzat kendisinin gerçekleştireceği vasıflanma ile veya dönüşüm sürecinde işsiz kalan bireylere yönelik bizzat sendikalar tarafından sunulacak olan vasıflandırma stratejileri ile sağlanacaktır. Toplu pazarlıkta ise güç; güçlü sendikaların varlığı, güçlü asgari ücret politikaları, tam istihdam politikaları ve çalışan lehine gerçekleştirilecek olan kamu yatırımları ile sağlanacaktır. Bu bağlamda geliştirilecek olan stratejiler ise; çalışma saatleri, yenilenen iş hukuku, sendikal iş enstitüleri, eğitim ve yaşam boyu eğitim, yatırımların refaha yansımaları, çalışanlara sendikacılık eğitimi, yeni birliklerin oluşturulması, birleşik işçi hareketleri konularını kapsamalıdır. AFL-CIO'nun 2019 raporuna göre (AFL-CIO, 2019) belirlenen kritik stratejik konular; çalışma saatlerinin düzenlenmesi, iş hukukunun yenilenmesi, sendikal teknoloji enstitülerinin kurulması, eğitim ve yaşam boyu öğrenme programlarının yürütülmesi, yatırımların refaha yansıtılması, çalışanlara sendikacılık eğitiminin verilmesi, yeni birliklerin oluşturulması ve birleşik işçi hareketinin oluşturulması şeklindedir.

Öncelikle Üyelere, Çalışanlara ve Ailelerine Odaklanma

AFL-CIO ana sayfasında kendini tanıttığı bir yazıda ilk olarak *çalışan insanların yaşamlarını iyileştirmek için* var oldukları ifadesini kullanmış ve devamında adil yaklaşım, makul maaşlar, yan

haklar, güvenli işler, insanlık onuru, eşit fırsatlar, değerli beceriler kazanma ve işe hazır olma argümanlarını vurgulamıştır. Devamında bahsedilen alanı genişleterek *çalışan herkesin ailesini geçindirecek*; ücret, yan haklar ve onurlu emeklilik vurgusu yapmıştır. Sonrasında okul, yol, köprü, liman, havalimanı vb. yatırımların çalışanların hayatlarını kolaylaştırma şeklinde ifade etmiş sosyal güvenlik, özel emeklilik, adil vergi politikaları ve herkese sağlık hizmetini savunmuştur (AFL-CIO, 2024). Bu durum sendikanın temel vizyonunun merkezden çepere ilerlediğini ve diğer tüm politikaların işçi ve ailesi merkezli yorumlandığını göstermektedir. Kapsamlı ve toplumsal sorunlar ikinci planda yer almakta ve sendikal stratejiler dar tutulmaktadır. Hareket merkezi çalışan olan pragmatik akımın bir yansıması olarak yorumlanabilecek bu durum iklim krizi stratejilerine de yansımıştır.

Nitekim AFL-CIO'ya göre 21. yy.'ın ilk çeyreğinde sıklıkla yaşanan; seller, kuraklık, kontrol edilemeyen yangınlar, aşırı sıcaklar ve deniz seviyelerindeki yükselmeler de dahil olmak üzere şiddetli hava koşulları toplumları derinden etkiler hale gelmiştir. Tüm bu gelişmeler iklim krizine karşı stratejilerin acil ve sürekli uygulanması ihtiyacını ön plana çıkarmıştır. Nitekim 12.09.2018 yılında AFL-CIO Başkanı R. Trumka uluslararası sendika yetkililerine karşı yapmış olduğu bir konuşmada, *işçi sınıfının* iklim krizine karşı uygulanan politikaları desteklediğini ve işçi lehine olduğu sürece yardım etmeye hazır olduklarını belirtmiştir. Ancak bu sürecin getirdiği yükün tek başına yüklenemeleri anlamına gelmediğini de ayrıca vurgulamıştır (White, 2018): Aynı şekilde AFL-CIO, 14 Haziran 2022 yılında yapmış olduğu toplantıda *iklim değişikliği, enerji ve sendikal istihdam konulu* kararı kabul etmiştir. Kararda iklim değişikliği tehdidine ve bunu karşılamak için karbon emisyonlarının azaltılması gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca kararda (AFL-CIO, 2022); iklim değişikliğinin tüm dünyadaki etkilerinin ciddi bir şekilde giderek arttığı, seller, kuraklık, kontrol edilemeyen yangınlar, aşırı sıcaklıklar ve deniz seviyesindeki yükselmeler, şiddetli hava koşulları vb. gelişmelerin çalışan insanları, insan sağlığını ve toplulukları derinden etkilediği dolayısıyla bu durumun *acil ve sürekli müdahaleleri* zorunlu kıldığı vurgulanmıştır. Adil geçiş ve iklim adaleti kapsamında bu sürecin; çocuk gelişimi, düşük gelirli aileler ve farklı etnik kökenden gelen topluluklar üzerinde *orantısız bir yük oluşturduğu* savunularak ciddi sosyo-ekonomik ve ırksal adalet sorunlarına değinilmiştir. Aynı karara göre temiz enerji teknolojileri politikalarının, *toplu sözleşmelere* konu edilmesi, *toplu sözleşmeler* kapsamında çıkarılması, üretilmesi, inşa edilmesi ve işletilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenen işçilerin sendika üyeliklerini sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları *eğitimi almaları*, işsiz kalanların ise bu eğitimlerden ücretsiz faydalanmalarının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca teknolojik gelişmelere bağlı olarak işinden olmuş çalışanlara yönelik eğitim ve gelir desteği kapsamlı iş stratejilerinin önemli bir parçasıdır. Belirlenen stratejinin başarıya ulaşmasında *sendikalar ve toplu pazarlık* temel esastır. Gelecekte oluşabilecek iş kayıplarına yönelik öngörülerin dikkate alınarak önlemlerin alınması gerekmektedir. Çok fazla değişkenin varlığı yakın bir gelecekte değişim sürecini yönetmeyi daha da zorlaştıracaktır. Tam istihdam, güçlü sendikalar tarafından gerçekleştirilen toplu pazarlıklar, sosyal korumalar ve bu doğrultuda gerçekleşen kamu yatırımları 1950-60'larda olduğu gibi iş kaybı ve işten çıkarmaya karşı en etkili yöntemler olacaktır. Bu süreçte pasif bir şekilde uyum sağlama politikaları eleştirilmektedir. Özellikle BT, biyoteknoloji, nanoteknoloji, temiz/yeşil teknoloji vb. her sektörde tüm inovasyon zincirindeki kilit alanlara yatırımlarda hükümet finansmanı önemli rol oynayacaktır. Diğer bir ifade ile kamu finansmanından kaynaklanan yansımalar elde edilen refahın toplum geneline fayda sağlaması açısından önemli bir gerekçe olarak görülmektedir. Aynı şekilde çalışanların uzmanlığına ve katkısına değer vermek ve onları sürece dahil etmek başarılı inovasyon sürecinin önemli bir boyutunu oluşturacaktır. Bu durum hem pastanın boyutunun büyütülmesine hem de çalışanların pastadan daha büyük pay almasına yardımcı olacaktır. Çalışanların *karar alma sürecine erken dahil edilmesi* başarılı inovasyon dönüşümünün anahtarı olarak görülmektedir.

Kısa Vadeli, Esnek ve Pratik Politikalar Üzerinde Yoğunlaşma

AFL-CIO başkanı Liz Shuler 22 Nisan 2024 yılında düzenlemiş olduğu bir etkinlikte, küresel ısınmanın bir sendika meselesi olduğunu dolayısıyla da bir işçi meselesi olduğunu yeniden vurgulamıştır. Düzenlemiş olduğu etkinlikte küresel ısınmayı; harap olmuş geçim kaynakları, harap olmuş kasabalar ve kaybedilen hayatlar şeklinde özetlemiştir. Yine bu etkinlikte Shuler temelde; emek, ırksal adalet ve çevresel adalet konularının hareket noktaları olduğuna değinmiş ve ülkenin dört bir yanından işçilerin bu etkinliklerden ilham aldığını belirtmiştir. Ayrıca Shuler, artık emek hareketinin değiştiğini ve geliştiğini de vurgulayarak büyükbabalarının emek hareketi gibi olmadığını savunmuş özellikle değişen işgücüne ve ekonomiye yanıt veren, genç işçileri kapsayan geride bırakılan siyahî işçileri merkeze alan bir sendikal hareket olduklarını savunmuştur (People's World, 2024). Bu durum AFL-CIO'da iklim krizi stratejilerinin önemli görülen konulara yönelik olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifade ile toplumu ilgilendiren sosyal sorunlar bir bütün halinde değil de belirlenen öncelikli konulara ağırlık verilerek ele alınmalıdır. Aynı zamanda stratejilerin kısa süreli, esnek ve pratik belirlenmesinin en temel etkilerinden birini yeni teknolojiler oluşturmaktadır. İklim krizi stratejilerini yeni teknolojik gelişmelerden bağımsız ele almayan AFL-CIO, özellikle yaşanan hızlı ve kapsamlı gelişmelere uyum sağlayabilmek kaygısıyla hareket etmektedir. Bu durum 2030 hedeflerinin halen temel argüman olarak savunulması sürecinde de görülmektedir. İçinde bulunduğumuz zaman dilimi açısından oldukça kısa süreli kabul edilebilecek bir zaman diliminin dikkate alınması ve sürekli vurgulanması uzun süreli, kökten dönüşümcü ve kapsamlı toplumsal politikaları ikinci plana iten bir yaklaşımı göstermektedir. Bu yaklaşım sermayenin küresel gücünün kabul edildiği, küresel finansal anlaşmanın etkin olduğu bir arenada konjonktürel dalgalanmaların çok daha hızlı ve riskli olacağı endişesi ile şekillenmektedir.

Aynı şekilde AFL-CIO'ya göre küreselleşme, finansallaşma, demografik değişim, teknolojinin neden olduğu teknolojik iş kayıplarını yönlendirme, veri ve algoritmaları yönetme, çalışma saatlerini azaltma vb. konularını işçilerin pazarlık gücünü artırarak yeni sendikacılık anlayışı çerçevesinde ve yeni bir ekonomik düzlemde ele almak gerekmektedir. Değişim sürecinde sendikaların demokratik karakterlerinin korunması ve güçlendirilmesi bu sürecin ilk basamağını oluşturmaktadır. Daha farklı grupların temsiliyetlerinin sağlanması, yönetim organlarının katılımcı yapıda güçlendirilmesi, taciz ve ayrımcılıktan uzak bir kurum kültürünün geliştirilmesi, yetenekli liderlerin seçilmesi ve örgütlenmenin kapsayıcı bir ortamda güçlendirilmesi gerekmektedir. Hemşireleri, makinistleri, sanatçıları, demir işçilerini, nakliyecileri, pilotları vb. farklı meslek gruplarını temsil eden sendikalarla bilgi, veri ve bakış açısı paylaşımına zemin hazırlayan diyaloglara ihtiyaç vardır. Bu kapsamda koordinasyon ve karşılıklı yardımlaşmaya olanak sağlayan dijital veri tabanı veya kontrol düzenlemelerinin oluşturulması gerekmektedir. Daha fazla işçiyi örgütlemek adına yeni işbirliği ve çoklu sendika biçimleri ile koordineli ve sektörel stratejiler önem kazanmaktadır (AFL-CIO, 2019).

AFL-CIO'nun iklim stratejileri kapsamında savunduğu en temel argümanlardan birisi de *adil geçiştir*. Bu yaklaşım düşük karbonlu bir dünyaya adil geçiş planlanırken emeğin masada yer almasını sağlamak için işçileri, sendikaları, işletmeleri, hükümeti, sivil toplulukları sosyal diyalog ve paydaş katılımında bir araya getirmektedir. Shuler bu durumu COP26'da *işçileri geride bırakamayız* mottosu ile özetlemiş ve adil bir geçişi inşa etmenin zorluğundan ve risklerin yüksekliğinden bahsetmiştir (State News Service, 2021). Dolayısıyla daha önce hiç tecrübe edilmeyen bu sürece geçmişten ders çıkarılarak acil ama parça parça dahil olunması gerektiği öngörülmüştür. Diğer bir ifade ile oldukça belirsiz olan sürecin çevre koruma, ırksal adalet, cinsiyet eşitliği vb. kritik konuların her insan ve herkes şeklinde sürdürülebilir ve eşitlikçi yürütülmesi ve bunun hükümet-işveren-sendika dayanışmasını esas alarak ekonomide daha fazla denge yaratarak gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Öte yandan teknolojik değişim sürecini çalışanlar yararına yeniden şekillendirmek için geniş ölçüde bilgi ve kapasiteye sahip olmak ve bunu gerçekleştirmek için *teknoloji enstitülerinin* kurulması önemli görülmektedir. Enstitüler; uzmanlık geliştirme, teknolojik değişim sürecine

erken dahil olma, teknolojik ilerlemeyi yönlendirecek stratejiler geliştirme, teknolojiye ilişkin toplu pazarlık stratejileri ve sözleşme dili geliştirme, çalışanları teknolojik gelişimlere hazırlamak için eğitime, üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla ortaklıklar kurma, çalışanların sendikalar ile bir araya gelmesini sağlayacak iletişim araçlarını geliştirme vb. amaçlar çerçevesinde faaliyet göstermelidir. Bunun yanında sendikalar istihdama aktarılabilir becerilere ve kullanılabilir yeterliliklere giden açık bir yol oluşturan *eğitimi* zorunlu görmektedir. Ortaklaşa finanse edilen veya sendika destekli eğitim programlarının yeni sektörleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca liselerde mesleki eğitim ve çıraklık öncesi programlar sağlamak için yerel yönetimler, okul kurulları, eğitim sendikaları ve topluluk gruplarıyla birlikte çalışma önemli avantajlar sağlayacaktır. Ayrıca sendikalar; dini kuruluşlar, farklı etnik kökenden insanlar, engelli bireyler, eski hükümlüler vb. grupların istihdamını kolaylaştıracak eğitim programlarına da ağırlık vermelidir. Bu durum sendikacılık açısından da büyük önem taşımaktadır. Nitekim sendikalı olmaya çalışanların sendikalara yabancı olması, gücün ve rolün tam olarak bilinmemesi önemli bir problem alanı olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda çalışanların sendikalara üye olmalarının daha iyi bir hayat standardı sağlayacağına inanılmasına rağmen sendikaya üye olma konusunda herhangi bir fikirlerinin olmaması büyük bir sorun alanını oluşturmaktadır. Bu kapsamda geniş kapsamlı bir anlatı tavsiye edilmektedir. Sendikalarda markalaşma çabaları olmalı ve bu süreç logo, renk ya da işareten öte kalp ve ruh tabanlı olmalıdır (AFL-CIO, 2019).

Sonuç ve Öneriler

Sanayi devriminden sonraki dönemde artma eğilimi gösteren küresel sıcaklık anomalileri küresel iklim krizinin en belirgin özelliklerinden birini oluşturmaktadır. Bu durum; enerji üretimi, imalat mallarının üretimi, ulaşım sektörünün gelişmesi, gıda üretimi, kentleşmenin artması ile daha fazla enerji gereksinimi, aşırı tüketim, ormansızlaşma vb. birçok nedenle doğrudan bağlantılıdır. Aynı şekilde iklim krizi daha yüksek sıcaklıklar başta olmak üzere daha şiddetli fırtınalar, artan kuraklık, ısınan ve yükselen okyanus, tür kayıpları, gıda kıtlığı, daha fazla sağlık riski, yoksulluk, yerinden edilme vb. birçok felakete etkisini göstermektedir. Diğer yandan doğal yaşam alanlarının tahribatı başta olmak üzere balıkların ve balinaların azalması, biyo-çeşitlilikte azalma, elverişli tarım alanlarında azalma, fosil yakıtların azalması ve erişiminin zorlaşması, tatlı su miktarında azalma, zehirli kimyasallar, yabancı türler, sera gazları ve küresel ısınma, nüfus artışına bağlı olarak tüketimin artması, tehlikeli atıkların küresel akıntısı, haşerelerin küresel yayılımı vb. tüm bu gelişmeler gerek ulusal gerek uluslararası alanda farklı düzeylerde sorunlara yol açtığından iklim krizi politikalarını gerekli kılmıştır.

Öte yandan İklim krizinin çalışma hayatı üzerindeki potansiyel etkilerini; işin dönüşümü üzerindeki etkileri, iş sağlığı ve güvenliği üzerindeki etkileri ile üretkenlik ve verimlilik üzerindeki etkileri olmak üzere üç temel başlıkta özetlemek mümkündür. Bu kapsamda ilk olarak fosil yakıt tabanlı sektörlerin dönüşümü işlerin dönüşümünü hızlandıracaktır. Örneğin imalat sanayinin dönüşümü var olan birçok mesleğin; ortadan kalkmasına, ortaya çıkmasına ve/veya değişmesine/dönüşmesine yol açacaktır. İkinci olarak iklim krizinin iş sağlığı ve güvenliği kapsamındaki etkilerinin fiziksel ve psikolojik etkiler temelinde görülmesi muhtemeldir. Fizyolojik anlamda örneğin daha fazla ısıya maruz kalan çalışanların daha fazla sağlık riskleriyle karşılaşma olasılığı artmaktadır. Aynı etkinin ısı stresine bağlı olarak yaşanabilecek iş kazaları ve meslek hastalıklarını da tetiklemesi beklenmektedir. Bunun yanında bozulan hava kalitesi, bulaşıcı hastalıklar, sıcaklık çarpması vb. etkilerin daha sık görülmesi beklenmektedir. Üçüncü olarak üretkenlik ve verimlilik üzerinde beklenen etkileri de iklim krizinin başka bir boyutunu oluşturmaktadır. Örneğin aşırı sıcaklarda çalışmanın tarım sektörü başta olmak üzere inşaat ve imalat sektöründeki üretkenlik ve verimliliğe olumsuz yansımaları öncelikli beklenen etkilerdendir.

21. yy'ın ilk çeyreğinde iklim krizi tartışmaları, çok farklı paydaş ve görüş ile birlikte kolay çözümü olmayan çok katmanlı bir soruna dönüşmüştür. Bunun en önemli göstergelerinden birini küresel

çapta alınan çığır açıcı önlemlerin önemli bir kısmının sonuçsuz kalması oluşturmaktadır. Bu durum, pratikliği ve artan esnekliğe dayanan *iklim pragmatizmi* yaklaşımlarını gündeme getirmiştir. İklim pragmatizmi politikaları bugüne kadar sürdürülen küresel iklim politikalarının aksine; gerçekçi ve kısa vadeli faydaları, birbirinden bağımsız stratejileri, iklim çabalarının teşvik edilmesini, teknolojik apartheidin kırılmasını ve refahın yeniden dağılımının sağlanmasını esas almaktadır. Sonuç olarak iklim krizi stratejilerinin; küresel başarısızlığı, küresel bir ideoloji olarak benimsenmesinin güçlüğü, uzun dönemli çözümleri içermesi, araştırma süreçlerinde bile inanılmaz maliyetli olması, küresel ekonomik rekabeti olumsuz etkilemesi, yan etkilerinin (örneğin alternatif enerji girişimlerinin tarım sektörüne verdiği zarar gibi) tam olarak bilinmemesi, (küresel işbirliği gibi) çok paydaşlı politikaları içermesi, Neo-liberaller-çevreciler arasındaki gerilime göre şekillenmesi, yeni teknolojiler ile uyumsuzluğu, gelişmişlik seviyelerine göre ülkelere farklı yansımaları (demografik, teknolojik ve donanım orantısızlığı), iklim mülteciliği başta olmak üzere çok sayıda toplumsal soruna çözüm sunmada yetersiz kalması vb. özellikleri pragmatik yaklaşımları cazip kılmaktadır.

Günümüzde pragmatik sendikacılık geleneğinin en önemli örneklerinden biri olan AFL-CIO, 21. yy.'ın ilk çeyreğinde sendikal faaliyetlerinin temel bileşenlerini; küreselleşme şartları, finansallaşmanın gücü, dış kaynak kullanımı ve parçalı çalışma, demografik değişim, teknolojik değişim ve elde edilen refahın tabana yayılması, inovasyon sürecini şekillendirme, teknolojinin yarattığı potansiyel iş kayıpları ve veri işleme ile algoritmalarda yaşanan yenilikler oluşturmaktadır. AFL-CIO iklim krizi stratejilerini yeni teknolojiler ile birlikte ele almaktadır. Stratejilerin belirlenmesi ve yürütülmesi sürecinde; sendikacılıkta yaşanan gerilemeler, işleri kötüleştirme ve ortadan kaldırma riski taşıyan dijitalleşme, çoklu diyalog, grev dalgalanmalarından alınan güç ve dijitalleşmenin yarattığı refahtan pay alma kriterleri belirgin rol oynamaktadır. Aynı şekilde AFL-CIO pazarlık ekseninde; bireysel pazarlık ve toplu pazarlık araçlarının önemini vurgulamaktadır. Bireysel pazarlıkta güç, bireyin bizzat kendisinin gerçekleştireceği vasıflanma ile veya dönüşüm sürecinde işsiz kalan bireylere yönelik bizzat sendikalar tarafından sunulacak olan vasıflandırma stratejileri ile sağlanacaktır. Toplu pazarlıkta ise güç; güçlü sendikaların varlığı, güçlü asgari ücret politikaları, tam istihdam politikaları ve çalışan lehine gerçekleştirilecek olan kamu yatırımları ile sağlanacaktır. Bu bağlamda geliştirilecek olan stratejiler ise; çalışma saatleri, yenilenen iş hukuku, sendikal iş enstitüleri, eğitim ve yaşam boyu eğitim, yatırımların refaha yansımaları, çalışanlara sendikacılık eğitimi, yeni birliklerin oluşturulması, birleşik işçi hareketleri konularını kapsamalıdır.

Aynı şekilde sendikacılıkta yaşanan gerilemeler, kapsamlı, derin ve hızlı özellikleri ile birçok belirsizliği ve riski bünyesinde barındıran dijitalleşme, çoklu diyalog gereksinimleri, günümüz gerek küresel gerek ulusal iklim politikalarının neoliberal politikalar gölgesinde şekillenmesi, iklim krizinden her ülkenin aynı düzeyde sorumlu olmadığı ve etkilenmediği dolayısıyla mücadele konusunda ülkelerin eşit şartlara sahip olmadığı, iklim değişikliği politikalarının mutlaka teknolojik dönüşüm ile birlikte ele alınması gerektiği, bugüne kadar sürdürülen ulusal ya da küresel iklim krizi politikalarına rağmen sıcaklık anomalilerinin istenilen düzeye çekilmediği, iklim krizi etkilerinin küresel risk kategorisinde yakın bir gelecekte ilk sıralara yükselmesi beklentisi aynı zamanda bu süreçte ülkelerin ekonomik rekabet politikalarının belirleyici olacağı iklim krizi stratejilerinin önemli dönüm noktalarını oluşturmaktadır.

Bu nedenle AFL-CIO iklim krizi stratejinde pragmatik geleneğini sürdürmektedir. Merkezden çepere geliştirilen bu stratejiler; işçi, çalışan, ailesi ve toplum düzeyinde yine çalışan ve ailesi refahıdır. Özünde kapitalizmin devamlılığını koruma ve reforme etme, siyasi anlamda çoğunlukla çıkar amaçlı davranarak bağımsızlık ilkesini koruma, toplu pazarlığı temel argüman olarak görme, öncelikle üyelerine çalışanlara ve ailelerine odaklanma, kısa vadeli, esnek ve pratik politikalar üzerinde yoğunlaşma ilkelerini barındıran pragmatik yaklaşım iklim krizi stratejilerinde de korunmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında; küresel finansallaşmanın gücü, teknolojik dönüşümün kapsamı, derinliği ve hızı, adil geçişin belirsizliği ve taşıdığı riskler, demografik değişkenler vb. faktörler etkili olmuştur. Bu durum küresel iklim pragmatizmi söylemi ile

örtüşmekte ve bugüne kadar yürütülen iklim krizi politikalarının yürütüm başarısızlıklarına bir alternatif sunmaktadır. Diğer bir ifadeyle birçok değişkeni bünyesinde barındıran değişim/dönüşüm süreci ve çok bilinmeyenli sorun yumağı uzun vadeli, kapsamlı ve katı politikaları bir anlamda yetersiz kılmaktadır. Bu kapsamda sendikaların gerek ulusal gerek küresel boyutta iklim krizine karşı tutumlarının ne olacağı ve ne tür stratejiler yürütülmesi gerektiği konusunda AFL-CIO, önemli bir örnek olarak karşımıza çıkmakta ve alternatif yaklaşımlar sunmaktadır.

Yazar Katkı Oranları

Birinci yazar %50 İkinci yazar %50 şeklindedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

“Pragmatik Sendikacılık Akımında İklim Krizi Stratejileri: AFL-CIO Örneği” başlıklı makalemiz ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali yönden çıkar çatışması yoktur. Çalışma hazırlanırken; veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yazılması aşamalarında yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmamıştır.

Kaynakça

- AP News. (2024, 5 Eylül). *Biden looks to union leaders for support as he seeks to reassure worried democrats*. Josh Boak's news, <https://apnews.com/article/biden-union-afl-cio-debate-labor-8064d7b02c3a99d96b12546cfee0c967>.
- Barry, N. (1986, 26 Ağustos). The concept of “nature” in liberal political thought. *The Journal of Libertarian Studies*, 8 (1). https://cdn.mises.org/8_1_1_0.pdf.
- BBC News (2017, 10 Eylül). *Trump ABD'yi Paris Anlaşmasından neden çekti?* Sema Emiroğlu haberi. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40129916>.
- China-Europe. (2024, 25 Ağustos). *Carbon neutrality in China*. <https://chinaeucn.com/>.
- Foster, J. B. (2000). *Marx's Ecology, Materialism and Nature*. Montly Review Press.
- Dasgupta, S., & Piontek, F. (2021). Effects of climate change on combined labour productivity and supply: An empirical, multi-model study. *Lancet Planet Health*, 5(7), 455-465. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00170-4](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00170-4).
- Deloitte. (2022, 5 Haziran). *Work toward net zero*. <https://www.deloitte.com/global/en/issues/climate/work-toward-net-zero.html>.
- Duggan, j. (2024, 1 Haziran). *Inside the doomsday vault*. <https://time.com/doomsday-vault/>.
- Duke, S. (2023, 10 Mayıs). *The future of jobs is green: how climate change is changing labour markets*. <https://economicgraph.linkedin.com/blog/the-future-of-jobs-is-green-how-climate-change-is-changing-labour-markets>.
- Ekin, N. (1994). *Endüstri ilişkileri*. Beta Yayınevi.
- Eurofound (2024, 26 Ağustos). *Working conditions and sustainable work job quality side of climate change*. <https://www.eurofound.europa.eu/en/topic/working-conditions-and-sustainable-work>.
- European Parliament (EP). (2017, 20 Nisan). *European parliament resolution of 4 april 2017 on palm oil and deforestation of rainforests*. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0098_EN.html.
- Euronews (2021, 10 Eylül). *ABD Paris İklim Anlaşmasına resmen geri döndü*. Mustafa Bag haberi. <https://tr.euronews.com/2021/02/19/abd-paris-iklim-anlasmas-na-resmen-geri-dondu>.
- Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (FMEAC). (2019, 1 Mayıs). *Made in germany: Industrial strategy 2030*. <https://www.bmwk.de/Navigation/EN/Home/home.html>.
- Heywood, A. (2011). *Siyasi ideolojiler*. Liberte Yayınları.
- Hulme, A. R. (2023, 8 Temmuz). Climate change researcher mike hulme on the "climatism" crisis [Video]. https://www.youtube.com/watch?v=uK_Hwor_xhw.
- Hulme, M. (2009). *Why we disagree about climate change: Understanding controversy, inaction and opportunity*. Cambridge University Press.

- International Labour Organization (ILO). (2019, 10 Haziran). *Working on a warmer planet: the impact of heat stress on labour productivity and decent work*. https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_711919.pdf.
- International Renewable Energy Agency (IRENA). (2023, 10 Haziran). *Investment*. <https://www.irena.org/Energy-Transition/Finance-and-investment/Investment>.
- Işıklı, A. (2005). Sendikacılık ve siyaset. İmge Kitapevi.
- Koca, B. U. (2022). J. Bentham'ın faydacı ahlakının temelleri ve ahlak eğitimi açısından değerlendirilmesi. *İçtimaiyat*, 6(1), 81-103. <https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1024582>.
- Kutal, G. (1968). Türk işçi sendikacılığının üst kademe teşekküllerinde bölünme ve sendikalar arasındaki felsefi görüş farkları. *İstanbul İktisat Dergisi*, 28(1), 103-121.
- Legg, C., & Hookway, C. (2021). *Pragmatism*. Retrieved June 25, 2024, from <https://plato.stanford.edu/entries/pragmatism/>.
- Li, Z. (2021). Some thoughts on ecological marxism. *Journal of Social Sciences*, 9 (12). 212-219. doi: 10.4236/jss.2021.912014.
- Liu, H.; Evans S.; Zhang Z.; Song W.; You X.; Goodman J.; Prater T. (2023, 25 Haziran). *Carbon brief profile: China*, <https://interactive.carbonbrief.org/the-carbon-brief-profile-china/>.
- Liu, T. Y. & Lin Y. (2023). Does global warming affect unemployment? International evidence. *Economic Analysis and Policy*, (86), 991-1005. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2023.09.028>.
- Mahiroğulları, A. (2013). *Dünyada ve Türkiye'de sendikacılık*. Ekin Yayınevi.
- Memiş, O. B. & Sapançalı, F. (2024). Impact of global climate change on the labour market evidence from Türkiye. *Izmir İktisat Dergisi*, 39 (2). 361-364.
- National Centers for Environmental Information (NCEI, 15 Haziran). (2024). *Global surface temperature anomalies*. <https://www.ncei.noaa.gov/access/monitoring/global-temperature-anomalies>.
- Ndugga, N., Pillai, D., & Artiga, S. (2023, 8 Haziran). *Climate-related health risks among workers: Who is at increased risk?* <https://search.issuelab.org/resource/climate-related-health-risks-among-workers-who-is-at-increased-risk.html>.
- Onion, A., Sullivan, M., & Mullen, M. (2017, 8 Haziran). *Climate change history*. <https://www.history.com/topics/natural-disasters-and-environment/history-of-climate-change>.
- People's World. (2024, 8 Eylül). AFL-CIO: *Global warming a union issue because it's a workers' issue*. *Blake Skyler's News*. <https://www.peoplesworld.org/article/afl-cio-global-warming-a-union-issue-because-its-a-workers-issue/>.
- Picardo, E., Anderson, S., & Schmitt, K. R. (2023, 8 Temmuz). *Why wall street is a key player in the world's economy*. <https://www.investopedia.com/articles/investing/100814/wall-streets-enduring-impact-economy.asp>.
- Prins, G., Galiana, I., Green, C., Grundmann, R., Hulme, M., Korhola, A., Laird, F., Nordhaus, T., Pielke Jnr, R., Rayner, S., Sarewitz, D., Shallenberger, M., Stehr, N. & Tezuka, H. (2010, 5 Haziran). *The hartwell paper: A new directions for climate policy after the crash of 2009*. https://sciencepolicy.colorado.edu/admin/publication_files/resource-2821-2010.15.pdf.
- Ran, R. (2020, 26 Ağustos). The mystery of China's glorious green dreams. *Issues in Science and Technology*, 37 (1). 62-65. <https://www.jstor.org/stable/26949179>.
- Ritche, H., & Roser, M. (2024, 10 Haziran). *CO2 emissions*. <https://ourworldindata.org/co2-emissions>.
- Ritche, H., Rosado, P., & Samborska, V. (2024, 10 Mayıs). *Climate change*. <https://ourworldindata.org/climate-change>.
- Ritzer, G. (2011). *Küresel dünya*. Ayrıntı Yayınları.
- Rokke, N. (2023, 15 Mayıs). *Is geoengineering the answer to the global climate crisis*. <https://www.forbes.com/sites/nilsrokke/2023/12/18/is-geoengineering-the-answer-to-the-global-climate-crisis/>.
- Romero, P. D., & Whittaker, J. M. (2023, 1 Haziran). *A brief examination of union membership data*. <https://sgp.fas.org/crs/misc/R47596.pdf>.
- Sachs, J. D. (2022). *Küreselleşme çağları: Coğrafya, teknoloji ve kurumlar*. Yeditepe Üniversitesi Yayınevi.

- Scott, M. (2014, 26 Ağustos). *Climate change: Implications for employment key finding from the intergovernmental panel on climate change fifth assessment report*. https://www.cisl.cam.ac.uk/system/files/documents/IPCC%20AR5_Employment_Briefing_WEB_EN.pdf.
- Scripps Institution of Oceanography (SIO). (2024, 10 Haziran). *FAQ: Climate change in the polar regions*. <https://scripps.ucsd.edu/research/climate-change-resources/faq-climate-change-polar-regions>.
- States News Service. (2021, 10 Eylül). *Shuler at COP-26: We cannot leave workers behind*. <https://go.gale.com/ps/i.do?p=AONE&u=anon~f10e51e8&id=GALE%7CA682883559&v=2.1&it=r&sid=sitemap&asid=06f6ec7a>
- Statista. (2024, 5 Haziran). *Number of union members in the united states from 2000 to 2023*. <https://www.statista.com/statistics/195339/number-of-union-members-in-the-us-since-2000/>.
- T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2015, 10 Nisan). *Yeni senaryolar ile Türkiye iklim projeksiyonları ve iklim değişikliği*. https://www.mgm.gov.tr/FILES/iklim/IKLIM_DEGISIKLIGI_PROJEKSİYONLARI.pdf.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2019, 1 Haziran). *AFL-CIO comission on the future of work and unions*. <https://aflcio.org/reports/afl-cio-commission-future-work-and-unions>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2020, 1 Haziran). *AFL-CIO looks forward to working with president elect Joe Biden*. <https://aflcio.org/press/releases/afl-cio-looks-forward-working-president-elect-joe-biden>
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2022, 5 Haziran). *Resolution 5: climate change, energy and union jobs*. <https://aflcio.org/resolutions/resolution5>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2023, 1 Haziran). *New BLS Data: Union membership grows by more than 200,000 in 2022*. <https://aflcio.org/2023/1/19/new-bls-data-union-membership-grows-more-200000-2022>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2024a, 5 Haziran). *AFL-CIO Conventions*. <https://aflcio.org/about-us/leadership/afl-cio-conventions>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2024b, 10 Haziran). *Union facts: Value of collective voice AFL-CIO*. <https://aflcio.org/formaunion/collective-voice>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2024c, 28 Mayıs). *AFL-CIO holds inaugural climate, equity and jobs launch*. <https://aflcio.org/press/releases/afl-cio-holds-inaugural-climate-equity-and-jobs-launch>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2024d, 23 Mayıs). *What we care about*. <https://aflcio.org/issues>.
- The American Federation of Labor-Congress of Industrial Organization (AFL-CIO). (2024e, 24 Mayıs). *About us*. <https://aflcio.org/about-us>
- The Economist. (2016, 10 Ağustos). *A green evolution*. <https://www.economist.com>.
- The National Aeronautics and Space Administration (NASA). (2024, 23 Mayıs). *The effects of climate change*. <https://science.nasa.gov/climate-change/effects/>.
- The White House. (2022, 13 Eylül). *Remarks by president Biden at the 29th AFL-CIO quadrennial constitutional Convention*. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/06/14/remarks-by-president-biden-at-the-29th-afl-cio-quadrennial-constitutional-convention/>.
- Thomas-Pickless, V., (2020, 13 Mayıs). *Climate pragmatism: A new way to approach climate change*. <https://globuswarwick.com/2020/12/12/climate-pragmatism-a-new-way-to-approach-climate-change/>.
- Tokol, A. (2019). *Endüstri ilişkileri ve yeni gelişmeler*. Dora Yayıncılık.
- U.S. Bureau of Labour Statistics (BLS) (2023, 13 Mayıs). *Work related death due to environmental heat exposure in 2021*. <https://www.bls.gov/opub/ted/2023/36-work-related-deaths-due-to-environmental-heat-exposure-in-2021.htm>.
- U.S. Consensus Bureau. (2024, 27 Ağustos). *Measuring America's people, places and economy*. <https://www.census.gov/>.
- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2015, 25 Mayıs). *Paris agreement*. https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2024, 10 Mayıs). *Conference of the parties (COP)*. <https://unfccc.int/process/bodies/supreme-bodies/conference-of-the-parties-cop>.
- United Nations News. (2023, 13 Mayıs). *Interview: Heatwaves endanger workers and reduce productivity*. <https://news.un.org/en/story/2023/07/1139237>.
- United Nations (UN). (1998, 11 Mayıs). *Kyoto protocol to the united nations framework convention on climate change*. <https://unfccc.int/sites/default/files/kpeng.pdf>.
- United Nations (UN). (2024a, 10 Mayıs). *Causes and effects of climate change*. <https://www.un.org/en/climatechange/science/causes-effects-climate-change>.
- United Nations (UN). (2024b, 11 Mayıs). *Chapters of the sustainable development report*. <https://dashboards.sdgindex.org/chapters>.
- United States Environmental Protection Agency (USEPA). (2023a, 10 Eylül). *Impacts of climate change*. <https://www.epa.gov/climatechange-science/impacts-climate-change>.
- United States Environmental Protection Agency. (2023b, 23 Mayıs). *Climate change and the health of workers*. <https://www.epa.gov/climateimpacts/climate-change-and-health-workers>.
- United Nations Regional Information Centre for Western Europe (UNRIC). (2023, 25 Mayıs). *Climate: Highlights of COP-28*. <https://unric.org/en/climate-highlights-of-cop28/>.
- United States Institute of Peace (USIP). (2024, 13 Mayıs). *International action on climate change is falling. How can it be strengthened*. <https://www.usip.org/publications/2024/05/international-action-climate-change-failing-how-can-it-be-strengthened>.
- White, J. B. (2018, 5 Mayıs). Trumka: Labor "will nor bear the cost of climate policy alone". <https://www.politico.com/story/2018/09/12/trumka-unions-climate-change-pay-816527>.
- World Economic Forum (WEF). (2023, 5 Mayıs). *3 ways the climate crisis is impacting jobs and workers*. <https://www.weforum.org/agenda/2023/10/climate-crisis-impacting-jobs-workforce/>.
- World Economic Forum (WEF). (2024, 18 Mayıs). *Global risks report 2024*. <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2024/digest/>.
- World Health Organization (WHO). (2023, 10 Mayıs). *Climate change*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>.
- World Wild Fund (WWF). (2023, 10 Haziran). *Innovating for a better future*. https://apiwwfarcicse.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2023/05/10121656/TheCircle0123_hires.pdf.
- World Wild Fund (WWF). (2024, 23 Mayıs). *Effects of climate change*. <https://www.worldwildlife.org/threats/effects-of-climate-change>.
- Zhao, J., Xi, X., Na, Q., Wang, S., Kadry, S. N., & Kumar, P. M. (2021). The technological innovation of hybrid and plug-in electric vehicles for environment carbon pollution control. *Environmental Impact Assessment Review*, 86. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2020.106506>.

Extended Abstract

Global temperature anomalies, which tend to increase in the period after the industrial revolution, constitute one of the most prominent features of the global climate crisis. Temperature anomalies, which rose above 0 °C in the 1940s and 1950s, always remained above 0 °C after the 1980s. Temperature anomalies, which started to occur at record levels as of the 2000s, exceeded 0.5 °C and exceeded 1 °C for the first time in history as of the 2020s. This development is especially explained by the increase in fossil fuel usage rates. As a matter of fact, global carbon emissions, which were around 5 billion tons in the 1950s, have increased approximately 7 times and exceeded the level of 35 billion tons as of the 2020s. As of 2022, China (with 11.40 Billion tons) ranks first in global carbon emissions from fossil fuels, followed by the USA (5.06 Billion tons), North America outside the USA (1.22 Billion tons), Asia outside China and India (7.55 Billion tons) and Africa (1.42 Billion tons). Today's climate crisis is directly linked to many reasons. Some of these are those: Energy production, production of manufactured goods, development of the transportation sector, food production, increased energy requirement with increasing urbanization, excessive consumption, deforestation, etc. Likewise, the climate crisis includes higher temperatures, more severe storms, increased droughts, a warming and rising ocean, species losses, food shortages, more health risks, poverty, displacement, etc. It shows its effect with many disasters.

On the other hand, the potential effects of the climate crisis on working life; It is possible to summarize it under three main headings: its effects on business transformation, its effects on occupational health and safety, and its effects on productivity and efficiency. Accordingly, first of all, the transformation of fossil fuel-based sectors will accelerate

the transformation of jobs. For example, the transformation of the manufacturing industry has disrupted many existing professions; It will lead to its disappearance, emergence and/or change/transformation. Secondly, the effects of the climate crisis on occupational health and safety are likely to be seen on the basis of physical and psychological effects. In physiological terms, for example, employees who are exposed to more heat are more likely to face health risks. The same effect is expected to trigger work accidents and occupational diseases that may occur due to heat stress. In addition, deteriorating air quality, infectious diseases, heat stroke, etc. effects are expected to occur more frequently. Thirdly, the expected effects of the developments on productivity and efficiency constitute another dimension of the climate crisis. For example, the negative effects of working in extreme temperatures on productivity and efficiency in the construction and manufacturing sectors, especially in the agricultural sector, are among the primarily expected effects.

In the first quarter of the 21st century, climate crisis discussions have turned into a multi-layered problem with many different stakeholders and opinions and no easy solution. One of the most important indicators of this is that a significant part of the groundbreaking measures taken globally have failed. This situation has brought to the fore climate pragmatism approaches based on practicality and increased flexibility. Accordingly, climate pragmatism policies; It is based on realistic and short-term benefits, independent strategies, encouraging climate efforts, breaking technological apartheid and redistributing wealth. In other words, the global climate strategies have the following features: Global failure, difficulty in being adopted as a global ideology, inclusion of long-term solutions, incredible cost even in research processes, negative impact on global economic competition, side effects (such as the damage caused by alternative energy initiatives to the agricultural sector) not being fully known (such as global cooperation), includes multi-stakeholder policies, shaped by the tension between neo-liberals and environmentalists, incompatible with new technologies, different reflections on countries according to their development levels (demographic, technological and equipment disproportion), inadequate in providing solutions to many social problems, especially climate refugee, etc. These features make pragmatic approaches attractive. In this context, the basic components of the AFL-CIO's union activities in the first quarter of the 21st century are: Conditions of globalization, the power of financialization, outsourcing and fragmented work, demographic change, technological change and the spread of the wealth achieved to the base, shaping the innovation process, potential job losses created by technology and innovations and data processing and algorithms.

AFL-CIO addresses climate crisis strategies together with new technologies. And the following plays an important role in the process of determining and implementing strategies: The decline in unionism, digitalization that risks worsening and eliminating jobs, multiple dialogue, the power taken from strike fluctuations and the criteria of getting a share of the prosperity created by digitalization. Likewise, in the AFL-CIO emphasizes the importance of individual bargaining and collective bargaining tools. Power in individual bargaining will be provided by the qualification of the individual himself or by the qualification strategies offered by the unions for individuals who become unemployed during the transformation process. In collective bargaining, power; This will be achieved through the existence of strong unions, strong minimum wage policies, full employment policies and public investments in favor of employees. Union strategies to be developed in this context should include the following: Working hours, renewed labor law, unionized labor institutes, education and lifelong learning, reflection of investments on welfare, union training for employees, creation of new unions, united workers' movements etc.